Tullin valvonta 2014

TULLI
· TULL ·
CUSTOMS

Sisältö

Pääkirjoitus	3
Rikostilanteesta	4
Talousrikokset	7
Immateriaalirikokset	8
Yritystarkastus	9
Kansainväliset pakotteet	11
Alkoholirikokset	13
Savukkeet ja nuuska	14
Huumausainerikokset ja huumausaineiden lähtöaineet	14
Huumausaineiden lähtöaineet eli prekursorit	20
Huumausaineisiin luokitellut lääkkeet	21
Lääkerikokset	21
Dopingrikokset	22
Ampuma-aserikokset ja vaaralliset esineet	23
Ympäristörikokset sekä CITES-tapaukset	24
Liikennerikokset	26
Tullirikostorjunnan oikeus- ja virka-avut	26
Kansainväliset operaatiot	27
Läpivalaisu	27

Vastaava päätoimittaja
Sami Rakshit

Päätoimittaja
Esko Hirvonen

Toimitussihteeri
Marjut From

Toimitus
Marjut From
Jarkko Helin
Anna Kallio
Jarkko Keskinen
Tarja Koskenlaakso
Mikko Lyytikäinen
Ari Nieminen
Jarmo Orola
Riikka Pakkanen
Angelika Piirainen
Mika Pitkänen
Tarja Pitkänen
Ahti Pylkkänen
Risto Rodionoff
Niko Salonen
Saila Soini
Teija Varis

Kuvat
Yhteistyökumppanit
Risto Silvola

Taitto Tuuli Jalo

Julkaisija: Tullin valvontaosasto

ISSN 2242-3265

Pääkirjoitus

Vuosi 2014 oli Tullille ja erityisesti Tullin valvontasektorille hyvin menestyksekäs.

Yritystarkastus teki erinomaisen euromääräisen tuloksen, tutkinnan vaikuttavuus kasvoi moninkertaiseksi, tullivalvonta paljasti ennätysmäärän salakuljetustapauksia liikennevirroista – tätä listaa voisi jatkaa loputtomiin!

Vuosi 2014 oli leimallisesti muutosten vuosi valvontasektorilla, erityisesti organisaatioiden ja johtamisrakenteiden muutokset muistaa koko valvontaosaston henkilöstö. Suurimman osan henkilöstöstä työtehtävät pysyivät entisen kaltaisina tai niitä rikastettiin valtakunnallisella ja/tai koko valvontasektorin kattavalla näkökulmalla. Nyt palaset on saatu järjestykseen: moni vanhoista rakenteista sai jäädä menneisyyteen, uuden ja paremman edestä.

Uusi organisaatio luo mahdollisuuden, josta jokaiselle löytyy jotain mihin identifioitua työssään ja jolle on valmis antamaan työroolissaan parhaansa. Toisaalta suurella osalla valvontasektorinkin henkilöstöä vuosi 2015 alkaa muuttoruljanssilla Stockan kulmilta tulevan Pasilan TRIPLAn kylkeen.

Viime vuosien taloudellinen tilanne on johtanut myös Tullissa niukkuuden vuosiin. Määrärahat pienenevät ja jatkossa entistä vähemmällä pitää pystyä vähintään nykytasoiseen toimintaan. Olen silti vakuuttunut, että pystymme siihen toimintamallejamme kehittämällä sekä rakentamalla valittuja toimintamalleja tukevia toimintoja ja ICT-ratkaisuja. Tässäkin kohtaa jostain vanhasta on luovuttava, jotta on mahdollisuus uuteen ja parempaan.

Käynnissä on valvontasektorin tietojärjestelmien kokonaisuudistus, jonka ytimenä tulee olemaan moderni tehtävien- ja prosessienhallintajärjestelmä. Järjestelmää tukemaan tarvitaan muun muassa joustavat ja nykyaikaiset mobiiliratkaisut toimiaksemme paikkariippumattomasti sekä sähköisen dokumentinhallinnan. Lisäksi uuden valtakunnallisen johtokeskuksen avulla varmistetaan valtakunnallisesti Tullin vaste ja reagointi kaikissa valvontasektorin asioissa viikonpäivästä tai vuorokauden ajasta riippumatta.

Vuonna 2014 Tullia koskevaa lainsäädäntöä kehitettiin myös. Eduskunta hyväksyi kokonaan uusina lakeina ns. Tullin rikostorjuntalain (TRT-laki) ja ns. Tullin henkilörekisterilain (TURE-lain). Edellä mainitut lait tuovat tullilaisten arkeen pari sataa uutta pykälää, jotka paitsi nykyaikaistavat toimivaltuutemme myös asettavat melkoisen omaksumishaasteen virkamiehistöllemme. Mikä tärkeintä, uusi säännöstö luo myös uusia mahdollisuuksia puuttua muun muassa laittomaan nettikauppaan, kun laki mahdollistaa tietoverkossa tapahtuvan salainen tiedonhankinnan.

Uusien lakien taustat ovat kuitenkin monelle vieraat, minkä vuoksi niitäkin on hyvä avata muutamalla sanalla. Ideat rikostorjuntalain osalta lainattiin saksalaisilta ja henkilörekisterilain osalta ruotsalaisilta kollegoilta – sisällössä puolestaan tukeuduttiin sisäministeriön kattavaan valmistelumateriaaliin.

Kokonaisuudessaan vuosi 2014 oli toimintasuunnitelman mukainen. Käytännössä kaikilla valvonnan toimintasektoreilla tulokset olivat ennätyksellisiä. Luotiin jotain kokonaan uutta ja säilytettiin vanhaa hyväksi todettua. Olemme ylpeitä työstämme ja haluamme jatkossakin kehittyä ja muuttua tulevaisuuden haasteiden mukana.

Toivotan teille kaikille oikein hyvää vuotta 2015,

Sami Rakshit

Rikostilanteesta

Suurimmat olemassa olevat Suomeen kohdistuvat rikosuhat ovat toimijoiden osalta järjestäytyneet rikollisryhmät niin kotimaassa kuin Baltiassa ja Venäjällä. Liettuan rooli myös Suomessa muiden Pohjoismaiden tapaan on kasvanut aiemmista vuosista. Venäjän rooli on kasvanut, erityisesti salakuljetustuotteiden kohdemaana.

Suomea ei rikollisuuden osalta enää voi pitää reuna-alueena, sillä rikolliset toimijat ovat linkittyneet toisiinsa Euroopan laajuisessa mittakaavassa ja useimmat rikostrendit tulevat Suomeen aiempaa lyhyemmällä aikaviiveellä.

Rajat ylittävää rikollisuutta ylläpitäviä rakenteellisia tekijöitä ovat muun muassa riittämätön viranomaistoiminta, korruptio sekä rikollisten toimijoiden asettautuminen kuljetusketjuihin, joista jälkimmäisen voidaan todeta olleen todellisuutta jo useamman vuoden ajan. Riittämättömän viranomaistoiminnan voidaan sanoa vaikuttavan erityisesti pohjoisella alueella Suomen, Ruotsin ja Norjan rajoilla.

Suomessa muun muassa huumausaineista saatava hinta ja huumemarkkinoiden kasvu, jota edesauttaa huononeva sosiaalipoliittinen tilanne, ovat luoneet ympäristön, joissa perusmuotoisten huumausainerikosten esitutkintaan ei ole mahdollisuutta panostaa riittävästi. Osaltaan nykytilanne on näkynytkin rikostilastoissa, joissa rikosten lukumäärä on ollut viime vuosina tasaisessa kasvussa.

Suomen lähialueet ovat toimineet lähtö-, tuotanto- ja kauttakulkualueena Suomeen suuntautuvassa salakuljetuksessa. Suomea käytetään yleisesti myös kauttakulkumaana huumeiden sekä muiden tuotteiden salakuljetuksessa. Suomen rooli kauttakuljetusmaana on kasvanut ja tähän on osaltaan vaikuttanut aiemmin mainitut Suomeen suuntautuvan salakuljetuksen rakenteelliset tekijät, samoin kuin rikollisten kansainvälinen verkostoituminen.

Savukkeita salakuljetetaan maahan pääasiassa itärajan kautta henkilöautoliikenteessä.

Amfetamiinin ja metamfetamiinin salakuljetus on huomattavasti lisääntynyt. Liettualaisten rikollisryhmien kasvanut rooli Suomenkin osalta on lisännyt erityisesti metamfetamiinin salakuljetusta Suomeen viime aikoina.

Kokaiinin lisääntyminen Suomessa on tosiasia. Käyttömäärät ovat viemärivesistä löytyneiden jäämien perusteella kymmenien kilojen luokkaa vuosittain. Myös lähialueilla käyttö on raportoinnin mukaan lisääntynyt. Kokaiinia on takavarikoitu aiempaa useammin muiden takavarikoiden yhteydessä.

Ekstaasin rinnalla entistä enemmän esiin ovat nousseet erilaiset muuntohuumeet, jopa trendiksi asti. Tämä onkin johtanut lainsäädäntömuutoksiin maassamme. Posti- ja kuriiripostiliikenteen käyttö muun muassa huumausaineiden tuonnissa Suomeen on kasvanut.

Tullin rikostorjunta vastaanotti noin 1 100 epäiltyyn tullirikokseen liittyvää vihjettä joko puhelimitse tai internetin kautta. Suuri osa vihjeistä liittyi autoverotukseen.

Tullirikostorjunnan vaikuttavuus 2010–2014

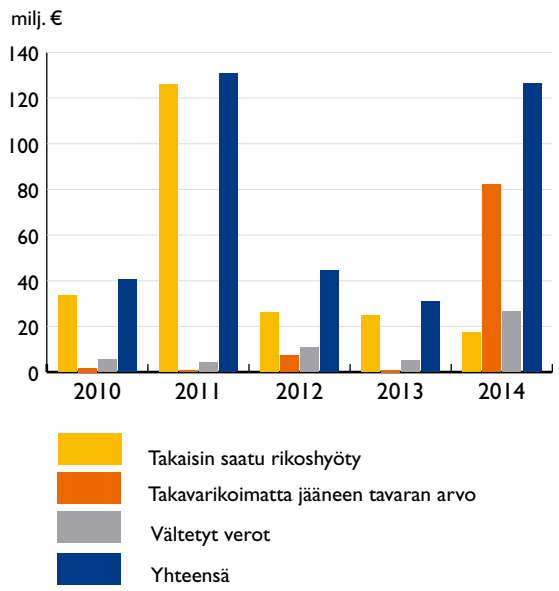

Tullin tietoon tulleet rikokset 2010–2014

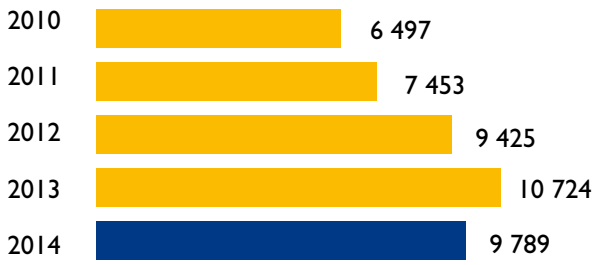

Rikoksesta epäillyt 2010–2014

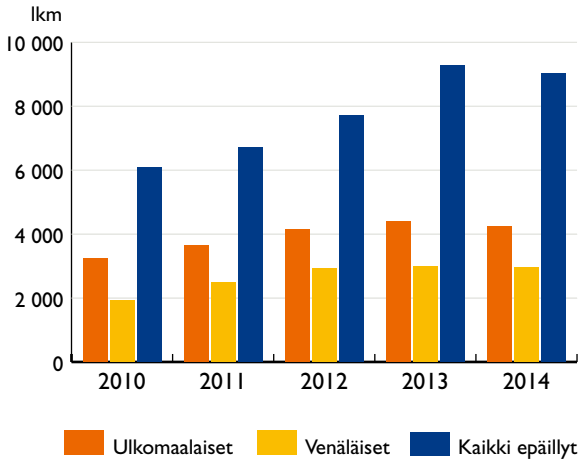

Rikosilmoitukset, rangaistusvaatimukset ja rikesakot 2010–2014

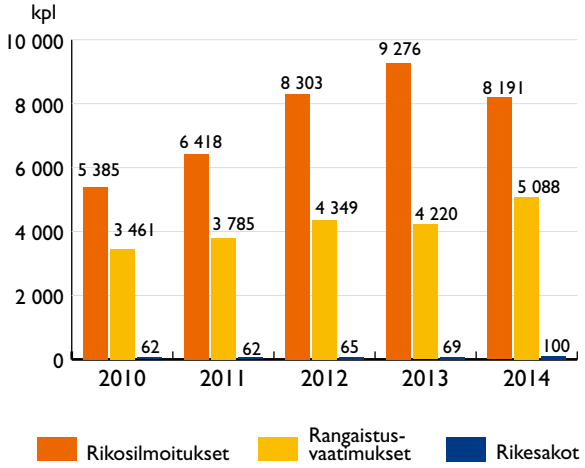

Amfetamiinin ja metamfetamiinin salakuljetus on huomattavasti lisääntynyt. Vuonna 2014 Tulli takavarikoi amfetamiinia 32 kertaa enemmän edellisvuoteen verrattuna.

Suomessa muun muassa huumausaineista saatava hinta ja huumemarkkinoiden kasvu, jota edesauttaa huononeva sosiaalipoliittinen tilanne, ovat luoneet ympäristön, joissa perusmuotoisten huumausainerikosten esitutkintaan ei ole mahdollisuutta panostaa riittävästi.

Harmaan talouden torjunta

Tullin Harmaan talouden vastainen hanke (2012–15) on ollut menestyksekäs niin euroissa kuin harmaan talouden vastaisen toiminnan ja valvonnan tehostumisen näkökulmasta. Harmaan talouden torjuntahanke on horisontaalinen, poikkihallinnollinen projekti niin Tullin sisällä kuin kansallisessa viranomaiskentässäkin.

Tullin harmaan talouden torjuntahanke on koko Tullin ja kaikkien tullilaisten yhteinen työsarka. Tullin toiminnallinen strategia tukee harmaan talouden torjuntaa, joka leikkaa läpi lähes kaikki Tullin toiminnot, eli tullivalvonnan, luvat asiakasryhmittelyineen, verotuksen, tarkastuksen sekä rikostorjunnan.

Tullin toimintamalli tukee osaltaan harmaan talouden torjuntaa ilmoitusmenettelyn, vakuusjärjestelyn, riskianalyysin, valvonnan, jälkitarkastuksen ja rikostorjunnan muodostaman kokonaisuuden keinoin. Tullin toimintamallilla pyritään turvaamaan verojen oikeamääräistä ja oikea-aikaista keräämistä sekä torjumaan harmaasta taloudesta yhteiskunnalle aiheutuvia haittavaikutuksia. Tätä kautta pyritään myös edistämään yritysten tasapuolisen kilpailun edellytyksiä torjumalla sellaista toimintaa, josta ei makseta asiaankuuluvia veroja ja jossa ei noudateta myöskään muita lakisääteisiä velvoitteita, mikä antaa laittomaan toimintaan syyllistyville toimijoille kilpailuedun suhteessa velvoitteensa rehellisesti hoitaviin yrityksiin.

Tullin harmaan talouden torjunnan välittömästi mitattavissa oleva fiskaalinen vaikuttavuus, joka koostuu esitetyistä jälkikannoista, torjutuista veromenetyksistä sekä talousrikosten osalta takaisin saadusta rikoshyödystä, on ollut kokonaisuudessaan vuonna 2012 noin 41,6 miljoonaa euroa, vuonna 2013 noin 74,4 miljoonaa euroa ja vuonna 2014 noin 24,8 miljoonaa euroa.

Kumulatiivisesti laskettuna voidaan osoittaa Tullin harmaan talouden torjuntahankkeen tiimoilta saavutetun välittömästi mitattavissa olevan fiskaalisen vaikuttavuuden olevan vuosilta 2012–2014 yli 140 miljoonaa euroa. Tullin harmaan talouden torjuntaohjelman kautta voidaan verojäämätkin huomioiden osoittaa valtiolle realisoituneen toistaiseksi yli 100 miljoonaa euroa.

Vuoden 2014 suoritteita laaja-alaisemmin tarkasteltaessa koko Tullin osalta, voidaan harmaan talouden torjunnan vaikuttavuutta eritellä muun muassa seuraavilla mittareilla:

– yritys- sekä asiakirjatarkastusten jälkikanto-osuus 19,68 miljoonaa euroa,

– talousrikoksissa takaisin saadun rikoshyödyn osuus 2,38 miljoonaa euroa,

– viranomaisyhteistyössä erityistoimenpitein kannetut verot sekä torjutut veromenetykset 2,78 miljoonaa euroa,

– verojäämien osuus vajaa 11 miljoonaa euroa, eli noin 0,11 prosenttia kokonaisveronkannosta,

– harmaan talouden torjuntaan liittyvän toimintaohjelman projektien vaikuttavuus 5,02 miljoonaa euroa. Lisäksi harmaan talouden torjuntaohjelman projekteissa on tehty suoritteita, joilla on pyritty turvaamaan verojen ja maksujen kertymistä sekä tukemaan laillista yritystoimintaa ja tervettä kilpailua.

Nykyistä harmaan talouden torjuntahanketta on jäljellä kuluva vuosi. Mahdollisen uuden ohjelman valmistelu on käynnistetty nykyistä hanketta ohjaavan ministerityöryhmän toimesta.

Tullin harmaan talouden torjuntahankkeessa saavutettu välittömästi mitattavissa oleva fiskaalinen vaikuttavuus vuosilta 2012–2014 on yli 140 miljoonaa euroa.

Talousrikokset

Tulli tutkii talousrikoksina tapaukset, joissa on kysymys Tullin valvonnan ja veronkannon alaan liittyvän lainsäädännön rikkomisesta. Talousrikoksella tarkoitetaan laillisen liiketoiminnan yhteydessä tehtyä taloudellisen edun tavoitteluun tähtäävää rikosta. Tullin tutkimissa tapauksissa päärikoksena on yleensä veropetos tai törkeä veropetos. Lisäksi Tulli tutkii talousrikoksina muun muassa väärennys-, tulliselvitys-, ympäristö- ja kirjanpitorikoksia.

Tullissa talousrikoksiksi on luettu myös valmisteverollisten tuotteiden, lähinnä alkoholin ja savukkeiden salakuljetustyyppinen rikollisuus, vaikka sitä ei toteutettaisikaan selkeästi liiketoimintamuotoja hyväksikäyttäen. Toiminta on kuitenkin verrattavissa liike- ja ammattitoimintaan.

Tullin talousrikostorjunnan haasteellisuutta ovat lisänneet talousrikollisuuteen liittyvät uudet ilmiöt, kuten sähköiseen kaupankäyntiin sekä sisäkaupan liikenteeseen liittyvä talousrikollisuus. Internetiä hyödynnetään enenevässä määrin korkeasti verotettujen tuotteiden markkinointiin ja kauppaamiseen kuluttajille ja samalla kierretään kyseisten tuotteiden verosäännöksiä.

Vuonna 2014 on edelleen havaittavissa logistiikka-alaan kytkeytyvä vienti- ja passitusmenettelyjen yhteydessä tapahtuva rikollinen toiminta. Tullin tutkinnassa olevat tapaukset ovat liittyneet muun muassa vientiselvittämättä jätettyihin tavaroihin tai virheellisesti ilmoitettuihin tavarankuvauksiin ja tullinimikkeisiin.

Vuonna 2014 Tullin tutkimat talousrikoksiksi luokitellut törkeät veropetosjutut ovat olleet pääasiassa savukkeiden, alkoholin ja nuuskan laitonta maahantuontia, auto-, valmiste- ja arvonlisäveroihin sekä polkumyyntitulleihin ja tullivarastointiin liittyviä tapauksia.

Talousrikostorjunnan vaikuttavuus

Tullin talousrikostorjunnan takaisin saaman omaisuuden arvo vuonna 2014 oli 2,38 miljoonaa euroa. Takaisin saadun omaisuuden arvo nousi edellisestä vuodesta, jolloin arvo oli 1,07 miljoonaa euroa.

Veropetokset

Vuonna 2014 Tullin tietoon tuli yhteensä 824 veropetosta (kaikki tekomuodot), kun vuonna 2013 määrä oli 557. Törkeitä veropetoksia paljastui 82 eli huomattavasti edellistä vuotta enemmän.

Tutkituista tullirikoksista aiheutuneiden vahinkojen arvo (kantamatta jääneet maahantuontiverot, takavarikoimatta jääneen tavaran arvo ja rikoksilla saatu laiton hyöty) nousi huomattavasti edellisestä vuodesta ollen 126,20 miljoonaa euroa vuonna 2014 (2013: 31,01 milj. euroa).

Talousrikostorjunnan vaikuttavuus 2010–2014

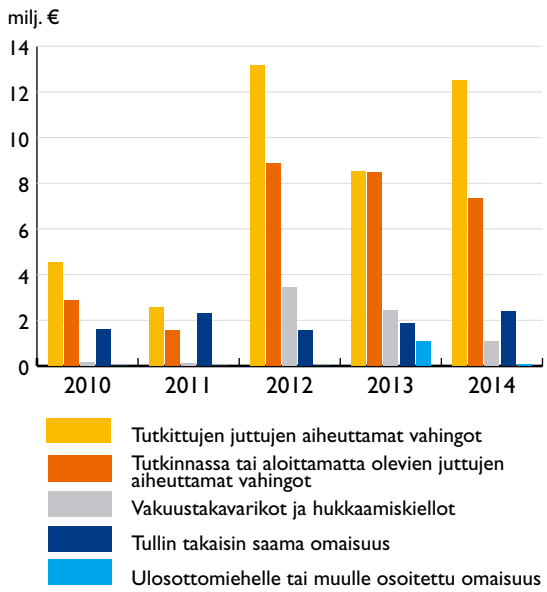

Veropetokset 2010–2014

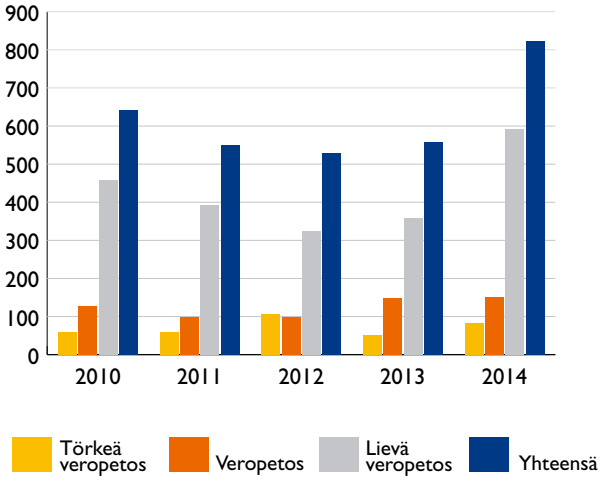

Paljastuneet talousrikokset

Avoimien talousrikosilmoitusten määrä on yksi mittari, kun tarkastellaan talousrikostutkinnan kokonaistilannetta. Tavoitteena pidetään ilmoitusten suhteellisen alhaista määrää. Vuonna 2014 juttujen määrä väheni edellisvuoteen verrattuna ja vuoden lopussa avoimia ilmoituksia oli yhteensä 105. Vastaavalla ajanjaksolla vuonna 2013 avoimia ilmoituksia oli yhteensä 144. Kymmenen vuoden keskiarvo avoimille ilmoituksille vuosilta 2004–2013 on 129 ilmoitusta.

Tullin tietoon tulleiden uusien talousrikosilmoitusten määrä laski edelliseen vuoteen verrattuna. Viime vuonna kirjattiin yhteensä 165 uutta talousrikosilmoitusta. Vuonna 2013 määrä oli 175. Ilmoitettujen talousrikosjuttujen keskiarvo vuosilta 2004–2013 on 159 ilmoitusta vuodessa.

Vuoden 2014 aikana päätettiin yhteensä 212 talousrikosjuttua, kun vastaavasti vuonna 2013 määrä oli 260. Vuosien 2004–2013 aikana talousrikosilmoituksia päätettiin keskimäärin 155 vuodessa.

Törkeä veropetos – rikoksesta epäillyt 2010–2014

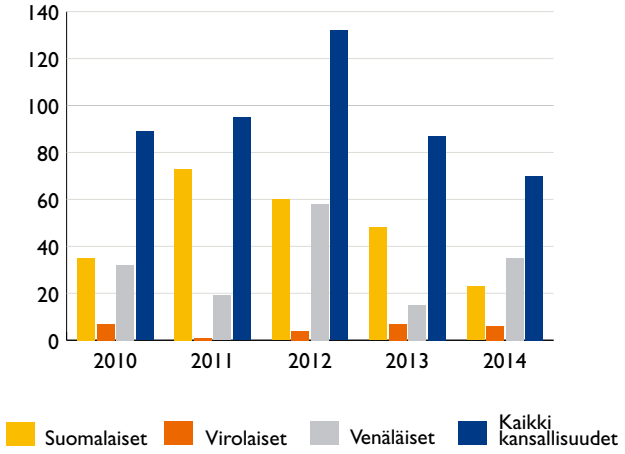

Tutkituista tullirikoksista aiheutuneiden vahinkojen arvo nousi huomattavasti edellisestä vuodesta ollen 126,20 miljoonaa euroa vuonna 2014.

Immateriaalirikokset

1.1.2014 astui voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 608/2013 teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta. Asetuksen yksi suurimmista muutoksista oli yksinkertaistetun hävitysmenettelyn harmonisointi kaikkien jäsenmaiden kanssa. Suomessa yksinkertaistettu hävitysmenettely on koettu tehokkaaksi; pysäytetyt tavaraerät hävitetään nopeasti, eivätkä ne jää enää odottamaan jatkotoimenpiteitä varastoihin. Samalla myös pysäytyksiin liittyvät rikostutkintapyynnöt ovat poistuneet lähes kokonaan. Vuonna 2014 Tullille jätettiin kaksi IPR-pysäytyksiä koskevaa rikostutkintapyyntöä.

Vuonna 2014 Tulli otti hallinnollisesti haltuun kaikkiaan 90 336 väärennettyä tai laittomasti valmistettua tuotetta 86 yksittäisen tapauksen yhteydessä. Kaikista oikeudenhaltijoille tehdyistä ilmoituksista 48 prosenttia oli posti- tai pikarahtilähetyksistä.

Tilastojen mukaan voidaan todeta,

Immateriaalirikokset 2010–2014

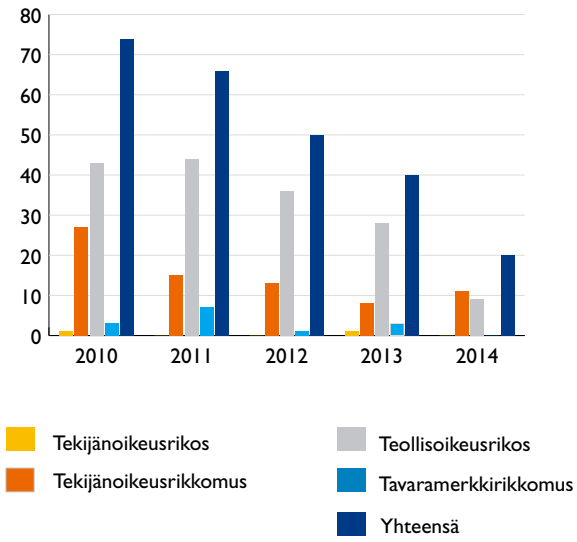

että vuodesta 2010 alkanut internetkaupan räjähdysmäinen kasvu on vaikuttanut huomattavasti teollis- tai tekijänoikeustapausten kappalemääriin, sillä internetistä tilatut tuotteet lähetetään nimenomaan pieninä posti- tai pikarahtilähetyksinä suoraan Kiinasta vastaanottajille. Sama ilmiö näkyy vahvasti myös muissa EU-jäsenmaissa.

Haltuun otetun tavaran ns. markkinoilta syrjäytetty arvo oli reilut 2 miljoonaa euroa. Haltuunotoista 75 prosenttia tehtiin Lentotullissa Helsinki-Vantaan lentokentällä.

Yksi merkittävimmistä haltuunotoista tehtiin Lentotullissa, jossa Tulli paljasti 2 555 älypuhelimen erän alueellisen riskianalyysin perusteella. Puhelimet on hävitetty Tullin valvonnassa.

Älypuhelinten lisäksi vuonna 2014 otettiin hallinnollisesti haltuun muun muassa matkapuhelintarvikkeita, laakereita, lasten leluja, vappupalloja, sähköhammasharjan vaihtopäitä ja muuta elektroniikkaa.

Immateriaalirikosten määrä on ollut laskussa usean vuoden ajan. Vuoden 2014 loppuun mennessä immateriaalirikoksia oli kirjattu yhteensä kaksikymmentä (2013: 40). Teollisoikeusrikoksia näistä oli yhdeksän (2013: 28) ja tekijänoikeusrikkomuksia 11 (2013: 8).

Yritystarkastus

Vuosina 2013–2014 Tullin valtakunnallinen yritystarkastus muodostui neljästä asiakokonaisuuksiin perustuvasta yksiköstä: kansalliset verot, yhteisön varat, asiakkuus ja luvat sekä harmaa talous. Vuoden 2015 alusta asiakokonaisuuksiin perustuvat yksiköt on korvattu neljällä alueellisella tarkastusyksiköllä. Rakenteeltaan yhdenmukaisilla yksiköillä ja yhtenäisillä toimintatavoilla pyritään yritystarkastustoiminnon tehostamiseen.

Yritystarkastuksen tehtävät

Yritystarkastuksen eli YRTAn tehtävänä on varmistaa tulli- ja verotusasioinnin fiskaalinen oikeellisuus ja yhdenmukaisuus, edistää ja turvata ulkomaankaupan sujuvuutta sekä suojata yhteiskuntaa mm. harmaan talouden toimintaedellytyksiä heikentämällä. Tarkastusalue on moninainen ja kattaa mm. tullimenettelyt, valmisteverotuksen, autoverotuksen, väylämaksut, EU:n maksamat maatalous- ja sisämarkkinatuet sekä Ahvenanmaan verorajan.

Tarkastussuunnittelu ja -seuranta

YRTA laatii vuosittain tarkastustoiminnan pohjaksi tarkastussuunnitelman, joka sisältää yritystarkastuksen, toimipaikkaosaston ja Sähköisen palvelukeskuksen tarkastuskohteet seuraavalle vuodelle. Vain osa kohteista nimetään. Suunnitelman nimeämättömällä osuudella joustavoitetaan tarkastustoimintaa ja edistetään tarkastussuunnitelman kokonaisvaltaista toteutumista.

YRTAn suunniteltu kokonaistavoite vuodelle 2014 oli 355 tarkastusta. Tarkastuksia kohdennettiin muun muassa makeisveroon, sähkö- ja polttoaineveroon, varastointiin ja kuljetukseen, polkumyyntitulleihin, tavaran loppukäyttöön sekä autoveroon. Vuoden loppuun mennessä tarkastuksia toteutui 439 kappaletta. Näistä 303 kappaletta (85 prosenttia) oli tarkastussuunnitelman mukaisia tarkastuksia ja 136 kappaletta suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia. Ulkopuoliset tarkastukset huomioon ottaen YRTAn kokonaistavoite ylittyi 23,7 prosentilla.

Toimipaikkaosaston suunniteltu kokonaistavoite vuodelle 2014 oli 697 tarkastusta, joista vuoden loppuun mennessä toteutui 573 kappaletta eli 82 prosenttia. Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset huomioon ottaen toimipaikkojen kokonaistavoite kuitenkin ylittyi. Sähköisen palvelukeskuksen suunniteltu kokonaistavoite oli 50 tarkastusta. Tavoitteesta toteutui 28 tarkastusta eli 56 prosenttia.

YRTAn tekemien yritys- ja asiakirjatarkastusten toteutunut lisäkanto vuonna 2014 oli yhteensä noin 18,9 miljoonaa euroa. Tullitoimipaikkojen tekemistä asiakirjatarkastuksista kertyi lisäkantoa reilut 800 000 euroa. Muiden tarkastusten, esim. menettely-, varasto- ja seurantatarkastusten, toteutunut lisäkanto oli yhteensä noin 350 000 euroa.

Vuonna 2014 laadittiin vuoden 2015 tarkastussuunnitelma, joka painottuu fiskaalisesti merkityksellisiin tarkastusalueisiin ja -aiheisiin ja mahdolliseen harmaaseen liiketoimintaan: polkumyyntitullit, varastointi, energiaintensiiviset tuet, sähkö- ja polttoaineverotus, alkoholi- ja alkoholijuomaverotus, makeis-, jäätelö- ja virvoitusjuomaverotus sekä autoverotus.

Autoverotuksessa tehdään yritystarkastuksia rekisteröityyn asiamieheen tai käteisasiakkaaseen sekä asiakirjatarkastuksia ns. massatarkastuksena, jolloin yhteen tarkastukseen voi sisältyä lukuisia autoverovelvollisia. Vuoden 2015 kokonaistavoitteeksi YRTAn osalta on vahvistettu 387 tarkastusta.

Tarkastuksilla havaittua

Tarkastusyksiköt ovat toimivaltaisia koko maassa, mutta pääasiallisesti tarkastukset kuitenkin tehtiin kohteen maantieteellisen läheisyyden perusteella. Kansalliset verot- ja yhteisön varat -yksiköt tekivät tarkastuksia myös yli yksikkörajojen, kun taas asiakkuus ja luvat -yksikkö sekä harmaa talous -yksikkö keskittyivät pääasiallisesti oman vastuualueensa tarkastuksiin.

Makeis- ja virvoitusjuomaverotarkastuksilla todettiin tuotteiden veronalaisuuteen ja tariffointiin liittyviä ongelmia. Erityistä selvittelyä ja Tullilaboratorion tutkimuksia vaativat muun muassa terveysvalmisteet ja lisäravinteet, erilaiset juomat ja juomajauheet, teen kaltaiset juomasekoitukset, energia- ja proteiinipatukat, suklaamurot jne., jotka eivät välttämättä täytäkään verottomuuden vaatimuksia.

Energia- ja polttoaineveroon kohdistuvat tarkastukset johtavat vuodesta toiseen mittaviinkin jälkiveroihin yritysten veroilmoituksissa tai toiminnassa johtuvista virheellisyyksistä johtuen. Valmisteverotarkastusten perusteella tarkastus ehdotti kannettavaksi jälkiveroja yhteensä noin 11,7 miljoonaa euroa ja palautusta yhteensä noin 7,3 miljoonaa euroa.

Varastotarkastuksilla todettiin tavanomaisia yrityksen toiminnasta johtuvia virheellisyyksiä, mutta myös harkitumpaa vilppiä. Polkumyyntitullia tarkastettiin teräskiinnikkeisiin ja haarukkatrukkeihin liittyen ja tarkastukset tuottivat tulosta.

Tullimenettelyihin liittyvillä tarkastuksilla todettiin virheellisyyksien lisäksi selkeitä puutteita asiakkaan menettelyn hallintaan liittyen. Tämä tukee sitä näkemystä, että erityismenettelyihin tulisi liittää kirjanpidon tarkastus.

Myös viennin tarkastus johti mittavaan alv-lisäkantoehdotukseen tullimenettelyjen väärästä soveltamisesta ja virheellisistä tullausarvoista johtuen. Väliaikaisen maahantuonnin tarkastukset olivat fiskaalisesti tuottavia. Jälkikantoesitykset liittyvät verottomiin veneisiin, joita säilytetään vuosia Suomessa.

Tuonnin, varastoinnin ja erityismenettelyiden tarkastusten perusteella tarkastus ehdotti jälkikantoa yhteensä noin 3,3 miljoonaa euroa ja palautusta yhteensä noin 1,4 miljoonaa euroa.

Kaikista tehdyistä tarkastuksista seitsemän johti tutkintapyyntöön. Niitä tehtiin polkumyyntitulliin, valmisteverotukseen sekä vientiin tai passitukseen liittyen. Lisäksi yksi tarkastussuunnitelmassa ollut valmisteverotuksen kohde päätyi jo heti tarkastuksen valmisteluvaiheessa tutkintaan.

Kansallinen ja kansainvälinen yhteistoiminta

Polkumyyntitulli- ja alkuperäasioissa YRTA on tehnyt tiivistä yhteistyötä Tullin riskianalyysikeskuksen ja pohjoismaiden kanssa. Riskianalyysikeskuksen kanssa on kehitetty muun muassa polkumyyntitullien riskianalyysia. Pohjoismaiden kanssa tehtävä yhteistyö alkoi Suomen ja Ruotsin välillä, mutta laajentui vuonna 2014 Suomi-Ruotsi-Tanska-yhteistyöryhmäksi. Työryhmän tavoitteena on vaihtaa tietoa polkumyyntitullien riskianalyysimenetelmistä ja polkumyyntitutkimuksista sekä kehittää ja edistää yhteistyötä Euroopan petosten torjuntaviraston, OLAFin suuntaan.

Asiakkuus ja luvat -yksikkö on ollut kiinteästi mukana oman vastuualueensa asioiden kehittämisessä niin Tullissa kuin EU:ssakin. Vuonna 2014 yksikkö osallistui asiakaspalvelujen ja YRTAn valtuutettujen taloudellisten toimijoiden AEO-kehittämisryhmään ja AEO Network -työskentelyyn sekä edisti omalta osaltaan muun muassa

YRTAn suunnitellut ja toteutuneet tarkastukset tarkastusalueittain (kpl) vuonna 2014

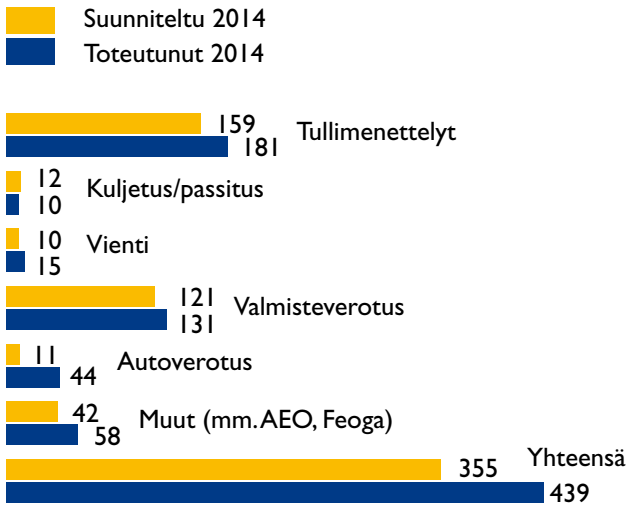

YRTAn yritys- ja asiakirjatarkastusten toteutuneet lisäkannot/-verot ja palautukset (milj.euroa) 2010–2014

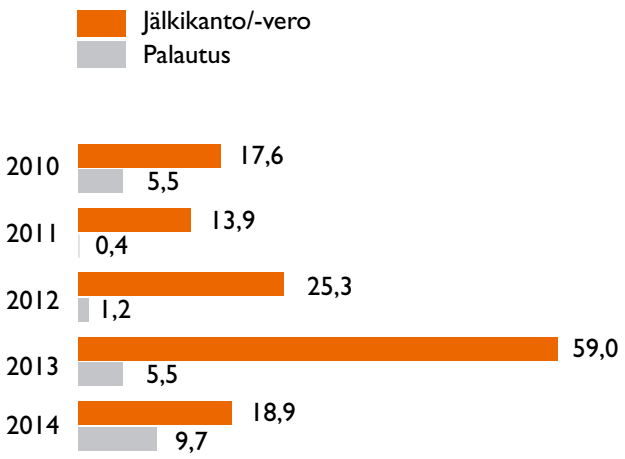

AEO-toimintaprosessia. Liikenteen turvallisuusviraston eli Trafin kanssa tehtiin yhteistyötä ilmailulupa-asioissa

YRTA on ollut mukana vuosina 2013–2014 järjestetyssä EU:n Armenian Twinning-ohjelmassa, jonka tavoitteena on modernisoida ja kehittää Armenian tullilaitosta. Ohjelma päättyi kesäkuussa 2014. YRTAn edustajat osallistuivat muun muassa jälkitarkastustoiminnan, AEO-asiakkuuden ja asiakasyhteistyön kehittämiseen ja tekivät ehdotuksia tullitoimintojen parantamiseksi.

Armenian edustajat vierailivat vastavuoroisesti perehtymässä Suomen tullin toimintaan. YRTAn asiantuntija osallistui Twinning-ohjelman päätyttyä lisäksi Maailman tullijärjestön WCO:n Kolumbus-ohjelman Phase 3 -missioon Armeniassa. Tässä arvioitiin miten Armenia on saanut toteutettua sille ohjelman aiemmissa vaiheissa asetettuja tavoitteita ja kehittämishankkeita.

YRTA on osallistunut myös EU:n Fiscalis-työryhmien työskentelyyn. Työryhmissä on käsitelty Tullin ja verohallinnon väliseen yhteistyöhön ja tietojenvaihtoon arvonlisäverotuksessa ja 42xx-menettelyssä liittyviä asioita sekä väliaikaiseen maahantuontiin liittyviä ongelmia ja kysymyksiä.

EU:n MLC (Multilateral Control) on kansainvälinen yhteistarkastus, jota voidaan käyttää monimutkaisissa tai pitkäkestoisissa tietojenvaihtoa vaativissa valmistevero- ja arvonlisäverotarkastuksissa tai tarkastuksissa, joissa jäsenmaiden välisten tarkastustapahtumien selvittely ei onnistu hallinnollisen virka-aputoiminnan avulla.

YRTA on yhteistyössä verohallinnon kanssa valmistellut MLC-toimintamallin käyttöön saattamista myös Tullin tarkastustoiminnassa. Valmistelutyössä on selvitetty muun muassa yhteistarkastukseen liittyviä rooleja ja tehtäviä, tietojenvaihtokysymyksiä sekä lainsäädännöllisiä perusteita ja kartoitettu mahdollisia MLC-tarkastukseen soveltuvia tarkastuskohteita ja asioita.

Kansainväliset pakotteet

EU on osallistunut yhdessä muiden länsimaiden kanssa kansainvälisten pakotteiden asettamiseen tiettyjä valtioita tai ihmisryhmiä kohtaan. Pakotteiden tarkoituksena on osana muuta ulkopolitiikkaa vaikuttaa pakotteiden kohteena olevaan tahoon, jonka katsotaan uhkaavan kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta.

Eriasteisten EU-pakotteiden kohdemaiden kirjo on ollut laaja, pitäen sisällään muun muassa Syyrian, Iranin, Pohjois-Korean ja Libyan. Heinäkuussa 2014 EU sääti voimaan Venäjän vastaiset pakotteet, joita tiukennettiin vielä syyskuussa 2014. Venäjää koskevat pakotteet vaikuttavat merkittävästi Suomeen ja siten myös Tullin toimintaan.

Pakotteet voivat kohdistua henkilöihin, varoihin, investointeihin ja yleisesti finanssisektoriin sekä erinäisiin teknisiin palveluihin ja tavaroihin. Tullin toimintaan vaikuttavat erityisesti tavaroihin kohdistuvat pakotteet ja Tulli valvoo, ettei pakotteiden alaisia tavaroita tuoda, viedä tai kuljeteta pakotteiden vastaisesti.

Venäjää koskevien tavarapakotteiden tavarakate on laaja. Pakotteet koskevat puolustustarvikkeita, kaksikäyttötuotteita, kaksikäyttötuotteiden vientiä ja kuljetusta yhdeksälle erikseen listatulle venäläiselle toimijalle sekä tiettyjä öljyn etsintään ja öljyn tuotantoon liittyviä tavaroita. Pakotteet eivät kuitenkaan ole kaikkien näiden tavaroiden suhteen ehdottomia, vaan EU-maiden toimivaltaiset viranomaiset voivat tietyin kriteerein myöntää vienneille ja kuljetuksille Venäjälle vientilupia.

Tullia työllisti ensivaiheessa valvonnan ohjeistuksen tekeminen ja lukuisat yhteydenotot Venäjän kaupan toimijoilta. Seuraavassa vaiheessa Tullia on työllistänyt Venäjä-pakotteiden kohteena olevan laajan tavarakatteen valvonta ja lupien käsittely. Puolustustarvikkeet, kaksikäyttötuotteet ja erikseen määritellyt öljyteollisuuden tarvikkeet ovat haasteellisia löytää ja valvoa muun tavaraliikenteen seasta. Tulli on käsitellyt monia pakotteiden alaisiin tavaroihin kohdistuvia vientilupia, joilla esimerkiksi pakotteiden kohteena olevia pumppuja ja putkia on voitu viedä Venäjälle metsä- ja tietyömaille.

Tullivalvonnan kannalta haastavaa on, että pakotteiden kohteena on sellaista tavaraa, jota käytetään myös muussa toiminnassa kuin pakotteiden kohteena olevassa öljyteollisuudessa. Esimerkkinä tällaisesta tavarasta ovat öljyteollisuuden putket, jotka soveltuvat arktiseen tai syvänmeren öljynetsintään ja ovat siten pakotteiden alaisia. Näitä samoja putkia käytetään kuitenkin myös muussa öljyteollisuudessa, joka ei ole pakotteiden alaista.

Näiden viimeksi mainittujen putkien vienti Venäjälle on sallittua, mutta edellyttää EU:n toimivaltaisen viranomaisen myöntämää vientilupaa. Näiden useiden eri EU-maiden myöntämien vientilupien käsittelyt ja toimivien prosessien luominen ovat työllistäneet Tullia.

Tullille kaksi käteistä rahaa etsivää koiraa

Laki käteisen rahan ilmoittamisesta, joka perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EY) N:o 1889/2005 tuli voimaan Suomessa 15.6.2007. Käteisen rahan kuljettamista ei kielletä tai rajoiteta, mutta ilmoitusvelvollisuus koskee henkilöitä, jotka kuljettavat mukanaan vähintään 10 000 euron arvosta käteistä rahaa saapuessaan Euroopan yhteisön alueelle tai poistuessaan yhteisön alueelta. Käteisrahan valvonta-asetus ei kata käteisrahan liikkumista EU:n sisäliikenteessä, jonka valvonnasta voidaan säätää erikseen kansallisia säädöksiä.

Tulli valvoo käteisrahavirtoja osana harmaan talouden torjuntaa. Rikollisella toiminnalla hankituilla käteisvaroilla on usein yhteys rahanpesuun, huume- ja talousrikollisuuteen sekä terrorismin rahoitukseen. Yleisenä trendinä viime vuosina on ollut ilmoitettujen käteisrahamäärien lasku samaan aikaan, kun Tullin kirjaamien käteisraharikkomusten määrä on ollut voimakkaassa kasvussa. Valtaosa rikkomuksista on kirjattu maantieliikenteessä itärajalla sekä lentoliikenteessä Helsinki-Vantaan lentokentällä.

Käteisen rahan valvontaoperaatioiden yhteydessä on todettu kehittämistarvetta lähes kaikilla tullivalvontaprosessin osa-alueilla muun muassa resurssien kohdentamisen, tiedon analysoimisen sekä työvälineiden käytön osalta. Useiden EU:n yhteisten käteisrahavalvontaoperaatioiden yhteydessä on menestyksellisesti hyödynnetty poliisin rahakoiria. Operaatioiden johdosta myös Tullissa päätettiin ryhtyä kouluttamaan koiria käteisen rahan etsintään valvonnan painopistealueille.

Vuoden 2013 aikana sovittiin koulutusyhteistyöstä Poliisiammattikorkeakoulun alaisuuteen kuuluvan poliisikoiralaitoksen kanssa. Tulli on tehnyt lisäksi yhteistyötä Hollannin ja Tanskan viranomaisten kanssa. Erikoisetsintäkoulutuksen osana vuonna 2014 molemmat koulutettavat rahakoiramme osallistuivat muun muassa Tanskan tullin erikoiskoirien koulutusseminaariin. Tullin käteistä rahaa etsivät koirat on koulutettu myös huumausaineiden etsintään.

Kansallisen ja kansainvälisen viranomaisyhteistyön avulla Tullissa on pystytty paremmin huomioimaan tullikoirien käteisen rahan etsinnästä sellaisia tärkeitä osa-alueita, joihin tulee kiinnittää huomiota jo hankinta- ja koulutusvaiheessa. Tullin käteistä rahaa etsivät pilottikoirat ohjaajineen suorittivat käyttöönottotarkastuksen poliisikoiralaitoksella hyväksyttävästi 11.12.2014.

Tullissa työskenteli vuoden 2014 lopussa kaksi käteistä rahaa, kolme savukkeita sekä 42 huumausaineita etsivää tullikoiraa. Tullin koiratoiminta on yhteistyökykyistä, tuloksellista sekä näkyvää yhteiskuntaa suojaavaa viranomaistoimintaa matkustaja- ja tavaraliikennevirroissa.

Alkoholirikokset

Vuonna 2014 alkoholin laiton tuonti oli yksi harmaan talouden torjunnan keskeisistä teemoista. Alkoholia takavarikoitiin vuonna 2014 yhteensä 7 382 litraa. Kokonaismäärä on 3 754 litraa pienempi kuin vuotta aiemmin (2013: 11 136 litraa).

Alkoholirikoksia, kaikki tekomuodot huomioiden, todettiin yhteensä 1 138, joka on 124 tapausta enemmän kuin vuonna 2013. Suurempien alkoholimäärien tuominen omaan käyttöön näyttää johtavan myös siihen, että alkoholia myydään laittomasti Suomessa. Alkoholia myydään edelleen myös internetin kautta kuluttajille.

Tullin takavarikoima alkoholi 2010–2014 (litraa)

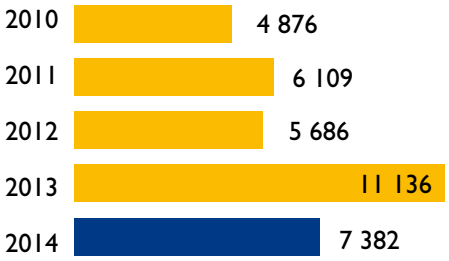

Eräässä Tullin tutkimassa tapauksessa tuotiin Virosta Suomeen pakettiautolla parisenkymmentä kertaa suuri määrä alkoholia. Alkoholista ei maksettu valmisteveroja Suomeen.

Lastit purettiin varastoon, josta alkoholia myytiin eteenpäin. Vältettyjen valmisteverojen määrä oli yhteensä noin 66 000 euroa.

Tapausta tutkittiin törkeänä alkoholirikoksena ja törkeänä veropetoksena.

Viinaralli

Vuoden 2013 aikana tapahtunut veropohjan pienentyminen ja kasvanut matkustajatuonti johtivat valmisteverolain muutoksen. Heinäkuussa 2014 lakiin sisällytettiin alkoholin tuontia koskevat ohjetasot näyttö- ja selvitysvelvollisuuden asettamiseksi matkustajalle. Lain muutoksen jälkeen on lähinnä Viron liikenteeseen keskittynyttä alkoholin tuontia valvottu Tullissa sekä tehostetusti että päivittäisen valvontatyön yhteydessä.

Lisäksi viranomaisten yhteisellä Omaan käyttöön! -tiedotuskampanjalla on pyritty lisäämään tietoisuutta alkoholin matkustajatuontiin liittyvästä lainsäädännöstä.

Viime vuoden aikana Tulli siirsi yhteensä 144 alkoholierää eli noin 74 297 litraa alkoholia veroharkintaan. Tullivalvonnassa alkoholia otettiin haltuun yhteensä 23 082 litraa (2013: 40 546) ja näiden lisäksi Tulli on 1.7.2014 jälkeen ottanut veroharkintaan 51 215 litraa alkoholia.

Tullin suorittaman valvonnan perusteella voidaan tehdä vain suuntaa antavia johtopäätöksiä mahdollisista matkustajatuonnin muutoksista. Haltuunottotilastoja tarkasteltaessa voidaan havaita yksittäisten isojen erien hieman pienentyneen litramääräisesti vuoden 2014 aikana verrattuna esimerkiksi kahteen edelliseen vuoteen. Tarvitaan pidempi tarkasteluväli matkustajatuonnin muutoksien kehityksestä tehtäviin johtopäätöksiin.

Alkoholin matkustajatuonnin lisäksi viime vuosina myös alkoholin internetkauppa on lisääntynyt. Toisesta EU-maasta saapuvia alkoholilähetyksiä on valvottu tehostetusti, sillä Tullin havaintojen mukaan verot jäävät usein maksamatta Suomeen. Tehostetun valvonnan aikana Tulli selvittää verovelvollisuutta, sillä verovelvollinen voi olla joko myyjä tai tilaaja.

Savukkeet ja nuuska

Vuoden 2014 aikana takavarikoitiin tai otettiin Tullin haltuun noin 4,9 miljoonaa savuketta. Määrä on noin 1,1 miljoonaa savuketta enemmän kuin 2013. Kokonaismäärään vaikuttaa se, että suuria yksittäisiä savukemääriä ei ole todettu kahden viimeisen vuoden aikana.

Savukkeita takavarikoitiin pääasiassa itärajalla henkilöautoliikenteessä. Takavarikoidut määrät vaihtelivat 1–300 kartongin välillä. Useimmiten kätköpaikkoina käytettiin henkilöauton rakenteita.

Tupakkatuoterikkomuksia todettiin vuoden 2014 aikana yhteensä 711 (2013: 373).

Tulli tarkasti Tallinnasta Helsinkiin saapuneiden kahden liettualaisen henkilön matkailuajoneuvon. Henkilöt olivat ilmoittaneet, että heillä ei ollut mitään tullattavaa. Tarkastuksessa matkailuauton rakenteista löytyi kätkettynä 2 598 kartonkia savukkeita. Lisäksi ajoneuvossa oli väärät rekisteritunnisteet ja se oli ilmoitettu varastetuksi.

Verot savukkeista olivat yhteensä 134 062,19 euroa.

Nuuska

Nuuskatapauksia kirjattiin noin 340 vuoden 2014 aikana (2013: 160). Tapauksien yhteydessä nuuskaa tuotiin yhteensä noin 542 kiloa eli noin 11 000 nuuskarasiaa (2013: 673 kiloa). Nuuskaa on tuotu Ruotsista ja Venäjältä Suomeen.

Tullin haltuun rikosasioissa otetut savukkeet 2010–2014

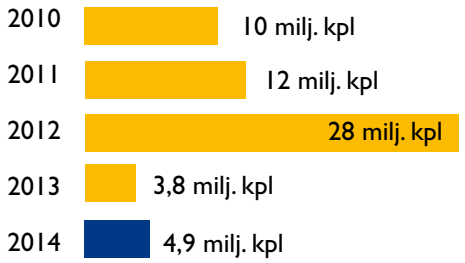

Tullin takavarikoima nuuska 2010–2014

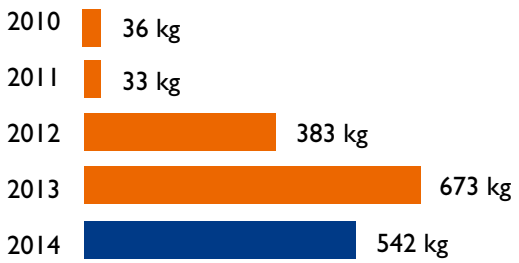

Huumausainerikokset ja huumausaineiden lähtöaineet

Tullin tietoon tuli vuonna 2014 yhteensä 2 211 huumausainerikosta. Törkeiden huumausainerikosten lukumäärä 300 oli selkeästi enemmän kuin edellisvuoden luku 202. Törkeistä huumausainerikoksista oli epäiltynä 183 henkilöä, joista suomalaisia oli 91 eli noin puolet. Liettualaisia epäillyistä oli 12, samoin gambialaisia. Virolaisia, venäläisiä ja albanialaisia oli kaikkia epäiltynä yhdeksän.

Huumausaineita takavarikoitiin 3 488 kiloa, mikä on noin 30 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Voimallinen kokonaismäärän lasku johtuu vähentyneistä khat-takavarikoista. Khatia takavarikoitiin 1 700 kiloa vähemmän kuin edellisvuonna, eli 3 049 kiloa.

Synteettiset huumausaineet

Amfetamiinia (ml. metamfetamiini) takavarikoitiin ennätyksellinen määrä 186,8 kiloa. Ero edellisvuoden lukuun (5,9 kiloa) on huomattava. Lähes poikkeuksetta amfetamiinin tai metamfetamiinin salakuljettajina ovat toimineet ulkomaan kansalaiset. Lisäksi amfetamiinia on saapunut kokonaisuutena suurehko määrä kirjelähetyksinä muun muassa Saksasta ja Hollannista. Myös tapaukset, joissa on yritetty samalla kertaa salakuljettaa sekä amfetamiinia että ekstaasia, ovat lisääntyneet.

Muuntohuumeet ovat edelleen olemassa oleva ongelma ja aineiden kirjo on valtava. Uusia aineita tulee markkinoille jatkuvasti ja vanhoja poistuu. Tullilaboratorion tilastojen mukaan eri aineita takavarikoitiin vuonna 2014 noin 20 kiloa (2013: 10 kiloa).

Muuntohuumeisiin liittyvää lainsäädäntöä muutettiin vuoden lopulla. Valtioneuvoston 19.12.2014 antamaan asetukseen siirrettiin lääkeluettelon liitteestä yhteensä noin 150 muuntohuumetta, jotka määritellään jatkossa kuluttajamarkkinoilta kielletyiksi psykoaktiivisiksi aineiksi. Kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden valmistus, maahantuonti, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen ovat kiellettyjä. Kiellon rikkomisesta voidaan tuomita rikoslain nojalla sakkoa tai vankeutta enintään yksi vuosi.

Muutama vuosi sitten kansainvälisistä lähteistä tuli tietoa, että ekstaasin suosio olisi taas kasvamassa Euroopassa. Tämä näyttäisi toteutuneen, koska takavarikoitujen ekstaasi tablettien määrä on kasvanut huomattavasti muutaman vuoden aikana. Vuonna 2014 Tulli takavarikoi ennätykselliset 58 289 tablettia (2013: 20 757).

Subutex

Subutexia takavarikoitiin vuonna 2014 yhteensä 15 459 tablettia, mikä on samaa luokkaa kuin kolmena aiempanakin vuotena.

Subutexia on salakuljetettu suuria määriä Ranskasta Saksaan ja Ruotsiin ja edelleen laivaliikenteessä Suomeen, mutta myös lentoteitse. Kyse on useista sadoista, joskus jopa tuhansista tableteista kerrallaan. Suomeen matkalla olleita Subutexin salakuljettajia on jäänyt kiinni myös muualla Euroopassa.

Päihdekäyttö on edelleen yleistä ja ongelma on levinnyt koko Suomeen. Subutex-tablettien katukauppahinnassa on edelleen suuret erot eteläisen ja pohjoisen Suomen välillä. Helsingin alueella hinta on n. 30–50 euroa/ kpl, kun taas Pohjois-Suomessa kappalehinta voi olla niinkin korkea kuin 100–150 euroa.

Kannabis

Tulli takavarikoi hasista 22 kiloa (2013: 93 kiloa) ja marihuanaa 151,7 kiloa (2013: 165,9 kiloa).

Kannabistuotteet ovat Suomessa käytetympiä huumeita. Käyttöä lisää myös marihuanan lisääntynyt kotikasvatus. Kotikasvatuksen suosiota taas on lisännyt kannabiksen siementen tilaamisen helppous internetin kautta. Paljastuneet kotikasvatustapaukset ovat osoittaneet, että kasvatus on muuttunut entistä ammattimaisemmaksi.

Muutaman vuoden tauon jälkeen vuonna 2014 paljastui jälleen kehonsisäisiä hasiksen salakuljetustapauksia. Takavarikoidun hasiksen pienentynyt määrä selittyy osittain marihuanan suosion kasvulla.

Tutkituissa törkeissä huumaus-

Huumausainerikokset 2010–2014

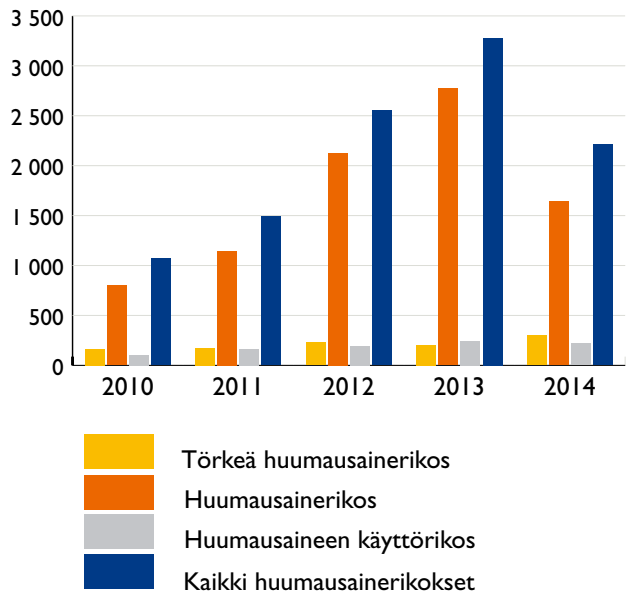

ainerikoksissa marihuanan salakuljetukseen syyllistyneiden enemmistönä ovat jo useamman vuoden ajan olleet länsiafrikkalaista alkuperää olevat henkilöt. Vuoden 2014 aikana havaittiin myös albanialaisten marihuanan salakuljetustoiminnan lisääntyneen.

Takavarikoidut huumausaineet
Tullin tutkimissa jutuissa 2010–2014

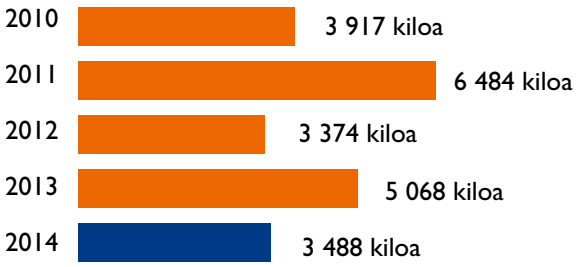

Takavarikoidut ekstaasitabletit 2010–2014

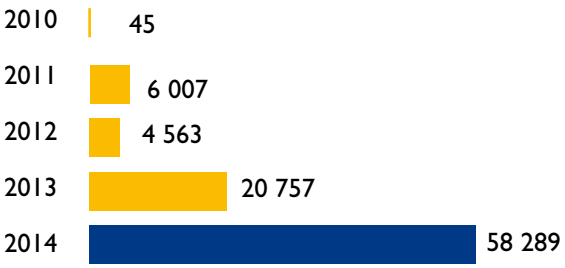

Takavarikoitu marihuana (kiloa)
2010–2014

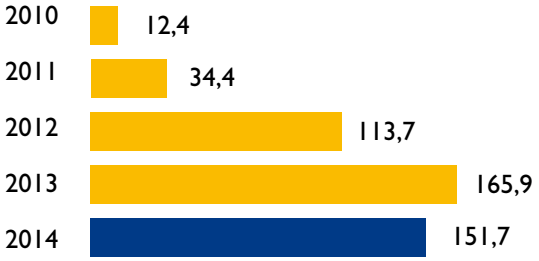

Tullin takavarikoimat buprenorfiinia
sisältävät tabletit 2010–2014

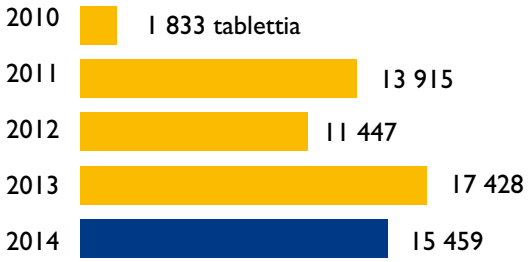

Takavarikoitu amfetamiini (kiloa)
sisältää metamfetamiinin 2010–2014

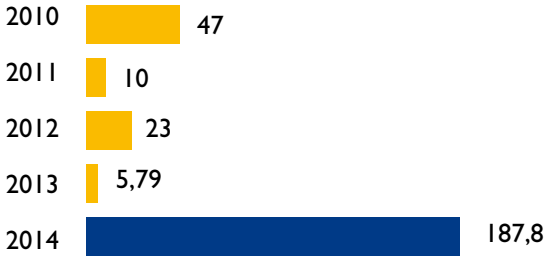

Tulli paljasti marihuanan ja ekstaasin salakuljetusorganisaation

Tullissa tutkittiin vuoden 2014 aikana tiiviissä yhteistyössä Saksan lainvalvontaviranomaisten kanssa laajamittaista marihuanan ja ekstaasin maahantuonti- ja levitysorganisaatiota.

Tutkinnassa selvisi, että Suomeen oli salakuljetettu Saksan Bremenistä toukokuun 2012 ja helmikuun 2014 välisenä aikana 21:llä eri kerralla marihuanaa yhteensä noin 121 kiloa sekä noin 9 400 ekstaasitablettia. Organisaatio muodostui sekä Saksassa että Suomessa oleilevista pääosin Länsi-Afrikasta kotoisin olevista henkilöistä.

Asian tutkinta käynnistyi helmikuussa 2014, kun saksalainen naishenkilö saapui autolautalla Kapellskäristä Naantaliin. Hänellä oli mukana Saksan rekisterissä oleva ajoneuvo. Nainen ajoi Naantalista Sipoossa sijaitsevan hiihtokeskuksen parkkipaikalle. Matkan aikana nainen oli useita kertoja yhteydessä puhelimitse ja tekstiviestein organisaation henkilöihin Saksassa ja Suomessa.

Hiihtokeskuksen parkkipaikalla nainen tapasi henkilön, joka istuutui naisen autoon. Hetken autossa istuttuaan he ajoivat samalla parkkipaikalla olleen toisen ajoneuvon viereen, jossa oli useita henkilöitä. Tällöin tulli otti kiinni naishenkilön ja myöhemmin samalla alueella tapaukseen liittyneet neljä muuta henkilöä.

Naishenkilön maahantuomaan ajoneuvoon tehtiin kotietsintä, jonka yhteydessä ajoneuvon tavaratilasta löydettiin laukku, joka sisälsi yhteensä 9 717,9 grammaa marihuanaa. Ajoneuvo siirrettiin myöhemmin Tullin tarkastustiloihin, ja siellä suoritetussa tarkastuksessa ajoneuvon vararenkaan sisältä löydettiin vielä 2 022,6 grammaa marihuanaa sekä 9 384 kappaletta ekstaasitabletteja. Esitutkinnassa selvisi 20 naisen aiemmin tekemään huumeiden salakuljetusmatkaa Suomeen.

Nainen oli saapunut jalkamatkustajana autolautoilla Saksasta Suomeen aikaisemmin 17:llä eri kerralla ja poistunut sitten maasta lentäen. Neljällä viimeisellä matkalla nainen saapui Suomeen ajoneuvolla joko Helsingin Vuosaaren tai Naantalin satamaan, ja poistui maasta samoilla ajoneuvoilla Naantalin sataman kautta.

Kovimman tuomion sai kuriirina toiminut naishenkilö, joka tuomittiin viiden vuoden vankeusrangaistukseen. Muut organisaatioon kuuluvat henkilöt tuomittiin lievempiin rangaistuksiin.

Kokaiini

Vuonna 2014 Tulli takavarikoi yhteensä 5,85 kiloa kokaiinia. Edellisenä vuonna kokaiinia takavarikoitiin 680 grammaa. Vuoden 2014 korkeahko luku muodostuu pääosin yhdestä yksittäisestä takavarikosta. Kokaiini on yleistynyt Suomen markkinoilla, mutta on edelleen melko marginaalinen huumausaine verrattuna muihin huumausainesiin.

Kokaiinia huomattava määrä Saksasta Suomeen

Marraskuun alussa 2014 Ukrainan ja Saksan kansalaiset saapuivat autolautalla Saksan Travemündestä Helsingin Vuosaareen. Alustavan puhuttelun jälkeen saksalaisen kuljettama Volkswagen Passat ohjattiin tullitarkastukseen, jossa auto läpivalaistiin. Läpivalaisussa auton takakontissa olleen vararenkaan havaittiin sisältävän paketteja. Vararengas avattiin ja sen sisältä löytyi yhteensä yhdeksän mustaan ilmastointiteippiin käärittyä pakettia.

Pakettien sisältö paljastui vaaleaksi jauheeksi, joka Tullilaboratorion tekemien testien mukaan oli kokaiinia. Kokaiinia oli yhteensä noin 5,1 kiloa.

Kuulusteluissa selvisi, että salakuljetuksessa käytetty auto oli rekisteröity saksalaisen henkilön nimiin noin kuukautta ennen matkalle lähtöä, vaikkakin auton todellinen omistaja oli hänen kanssaan matkustanut Ukrainan kansalainen. Matkalle lähtöä edeltäneen viikon tiistaina kyseiset henkilöt olivat menneet Kölnin lähellä olevaan rengasliikkeeseen ja autoon oli vaihdettu alle uudet talvirenkaat. Autoon oli hankittu myös uusi vararengas. Henkilöiden matkan määränpäänä piti olla Moskovaa.

Henkilöt olivat saapuneet Travemündeen ja ukrainalainen oli maksanut laivaliput. Laivan saavuttua Suomeen ukrainalainen oli antanut saksalaiselle 1 400 euroa rahaa sekä auton paperit, ja pyytänyt häntä ajamaan auton ulos laivasta.

Ukrainalainen kertoi saaneensa huumausaineita sisältäneen urheilukassin toimeksiantajaltaan Kölnissä rautatieasemalla. Hän oli pakannut huumeet uudelleen, jotta ne mahtuisivat vararenkaaseen, jonka hän kertoi hankkineensa vähän ennen matkalle lähtöä.

Hän ei halunnut kertoa tarkemmin toimeksiantajastaan oman ja perheensä turvallisuuden takia. Hän kertoi, ettei saksalaisella ollut tietoa vararenkaassa olleista huumausaineista ja että saksalainen oli ollut matkalla vain rekvisiittana.

Suomen suurin amfetamiinitakavarikko

Tammikuun lopulla kaksi Bulgarian kansalaista, äiti ja tytär, saapuivat laivalla Saksan Travemündesta Vuosaareen, Helsinkiin. He ajoivat Citroen Picasso -merkkistä autoa, jossa oli saksalaiset rekisterikilvet. Henkilöt ja ajoneuvo päätettiin ottaa tarkempaan tarkastukseen.

Auton rakenteisiin kätkettynä, auton etuosaan lattian alle tehdystä kätköpaikasta löytyi yhteensä 51 kiloa amfetamiinia. Äiti ja tytär olivat omien sanojensa mukaan tehneet päätöksen lähteä matkalle muutamaa päivää ennen. Tytär oli toiminut matkan järjestelijänä ja salakuljetuksessa käytetty auto oli hänen nimissään.

Äiti ja tytär kertoivat tulleensa tekemään bisnestä Suomeen eli myymään kiinteistöjä ja maaomaisuutta sekä lomailemaan. Helsingin käräjäoikeus ei tätä uskonut ja langetti tyttärelle törkeästä huumausainerikoksesta 10 vuoden vankeustuomion, ja äidille 7 vuoden vankeustuomion avunannosta törkeään huumausainerikokseen.

Khat

Vuonna 2014 khatia takavarikoitiin 3 049 kiloa, mikä on huomattavasti vähemmän kuin edellisvuonna, jolloin takavarikkomäärä oli 4 767 kiloa. Aiempina vuosina khatia salakuljetettiin erityisesti Englannista, mutta khat luokiteltiin siellä huumausaineeksi kesällä 2014. Tämä on näkynyt vähentyneinä takavarikkoina.

Khatia lähetetään myös kuivattuna Suomeen suoraan tuotantoalueilta (Etiopia, Kenia) kuriiri- tai postilähetyksinä. Khat-kasvin painosta häviää kuivattaessa noin 60–70 prosenttia, mutta vaikuttava aine katinoni säilyy. On arvioitu, että 10 kiloa kuivattua khatia vastaa noin kolminkertaista määrää tuoretta khat-kasvia.

Takavarikoitu khat 2010–2014

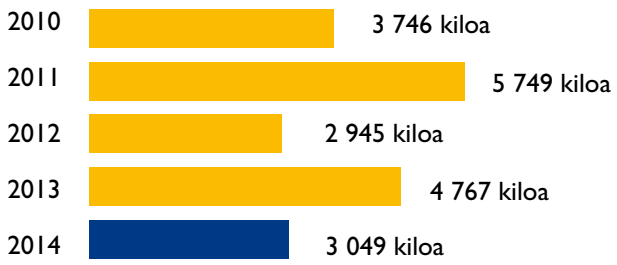

Huumausaineiden lähtöaineet eli prekursorit

Jo pienellä määrällä huumausaineiden lähtöainetta saadaan tuotettua suuria määriä huumausaineita. Huumausaineiden valmistusportaan voitot ovat suuret. Huumausaineiden lähtöaineiden valvonta on tehokas tapa torjua huumausaineiden tarjontaa.

Huumausaineiden valmistuksessa tarvittavia kemiallisia aineita käytetään teollisuudessa laillisiin tarkoituksiin, mikä vaikeuttaa valvontaa. Kansainvälisellä viranomaisyhteistyöllä on onnistuttu estämään kemikaalien päätyminen laittomien huumausaineiden valmistukseen. Valvonta on pakottanut huumausaineiden valmistajia kehittämään uusia lähtöaineita ja uusia muuntohuumeita.

Vuonna 2014 Tulli takavarikoi pieniä määriä lähtöaineita: myös dopingaineena käytettävää efedriiniä ja pseudoefedriiniä sekä huumausainetarkoituksessa käytettävää GBL:ää eli ns. lakkaa.

Pepsipulloissa salakuljetettua gammabutyrolaktonia eli lakkaa.

Huumausaineisiin luokitellut lääkkeet

Huumelääkkeitä takavarikoitiin vuonna 2014 yhteensä 35 202 tablettia, joka on kuutisen prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Buprenorfiinia sisältävien huumelääkkeiden osuus tuosta määrästä oli peräti 44 prosenttia.

Bentsodiatsepiinit olivat Subutexin ohella suosituimpia päihdekäyttöön tuotuja huumelääkkeitä. Käytetyimpien bentsodiatsepiinivalmisteiden (esimerkiksi Diapam, Xanor, Alprazolam,Valium) lisäksi tehtiin useita fenatsepaami takavarikkoja. Fenatsepaami on Venäjällä kehitetty bentsodiatsepiini, jota on alettu käyttää viihdekäyttöhuumeena. Suomessa fenatsepaami luokiteltiin huumausaineelääkkeeksi heinäkuussa 2014.

Internet on vakiinnuttanut paikkansa myös huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden kauppapaikkana. Bentsodiatsepiinien lisäksi internetin kautta tilataan muun muassa opioideja ja erilaisia stimulantteja.

Takavarikoidut huumelääkkeet 2010–2014

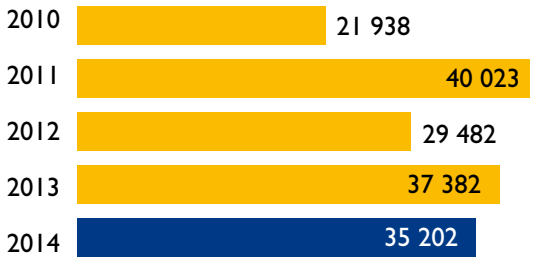

Nettikaupan valvonta ja tulokset

Suomalaiset ostivat tavaroita, palveluja ja sisältöjä verkosta vuoden 2014 alkupuoliskolla yhteensä 4,9 miljardilla eurolla. Taantumasta huolimatta tavaroiden ostaminen verkosta yleistyy. Verkkokauppatilastosta selviää, että vähittäiskaupan tuotteita ostettiin verkosta yhteensä 1,7 miljardilla eurolla eli 9 prosenttia enemmän kuin vuosi sitten. Suomalaiset innostuivat ostamaan viime vuonna verkosta aiempaa enemmän muun muassa alkoholia, lääkkeitä sekä tietokone- ja konsolipelejä.

Postitullin arvion mukaan lähes kaikki Lentotullin haltuunottamista tai takavarikoimista lääkelähetyksistä on todennäköisesti eri verkkokaupoista tilattuja.

Vuonna 2014 Lentotullissa paljastettiin 412 salakuljetusta, 135 lääkerikosta ja 461 lääkerikkomusta. Lisäksi Lentotullissa tehtiin 2 500 hallinnollista lääkkeiden haltuunottoa.

Kartoituksia nettikauppatuontiin on tehty esimerkiksi lääkkeiden osalta eri operaatioiden yhteydessä, esimerkkinä kansainvälinen lääkkeisiin liittyvä viranomaisyhteisoperaatio Pangea keväällä 2014. Verkkosivustoja pyrittiin kansainvälisellä yhteistyöllä sulkemaan ja saatiinkin suljettua, mutta useissa tapauksissa samansisältöinen verkkosivu aukesi vähän ajan päästä toisella verkko-osoitteella.

Lääkerikokset

Vuonna 2014 lääkerikosten määrä laski yli 50 prosenttia edellisestä vuodesta. Suurin osa käsitellään lääkerikkomuksina. Lääkkeitä takavarikoitiin 60 prosenttia vähemmän edelliseen vuoteen verrattuna. Vähennyksen suhteen on huomioitava hallinnollisten haltuunottojen lisääntyminen; tällöin asiaa ei käsitellä rikoksena eikä lääkkeitä jää takavarikkoon.

Yksi syy lääkerikosten vähenemiseen on niin kutsuttujen designhuumeiden luokittelun nopeutuminen. Osa näistä aineista käsiteltiin aiemmin lääkkeinä, ja nämä tapaukset ovat huumeluokittelun jälkeen siirtyneet huumausainerikoksiin.

Lääkerikokset 2010–2014

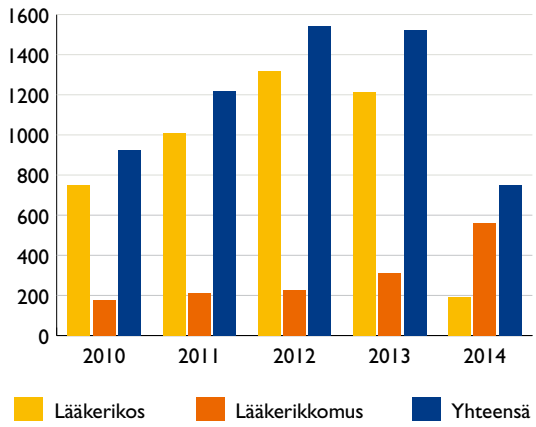

Dopingrikokset

Dopingrikoksia kirjattiin vuonna 2014 yhteensä 325, joka oli 5 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Törkeiden dopingrikosten osuus väheni noin 60 prosenttia ja näiden rikosten epäillyt henkilöt olivat lähes poikkeuksetta Suomen kansalaisia. Takavarikoitujen dopingaineiden määrä nousi yli 10 prosenttia edellisestä vuodesta eli kokonaismäärä oli 87 491 tablettia tai ampullia.

Anaboliset steroidit ja testosteronit johdoksineen olivat suosituimpia valmisteita, mutta lisäksi tuotiin myös erilaisia kasvuhormoneja, antiestrogeenejä, stimulantteja sekä rasvanpoltto- ja nesteenpoistoaineita, joita käytetään kehonrakennus- ja voimaharjoittelupiireissä.

Postilähetykset olivat edelleen suosituin tapa tuoda dopingaineita maahan. Verkkokaupasta saa nopeasti ja huomaamatta tilattua erilaisia valmisteita, joiden maksaminen ja vastaanottaminen on myös tehty entistä helpommaksi. Dopingaineita saapuu niin Euroopasta kuin kaukomaistakin.

Takavarikoidut dopingaineet (tbl/amp) 2010–2014

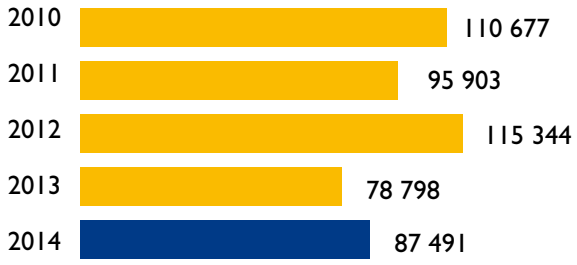

Dopingrikokset 2010–2014

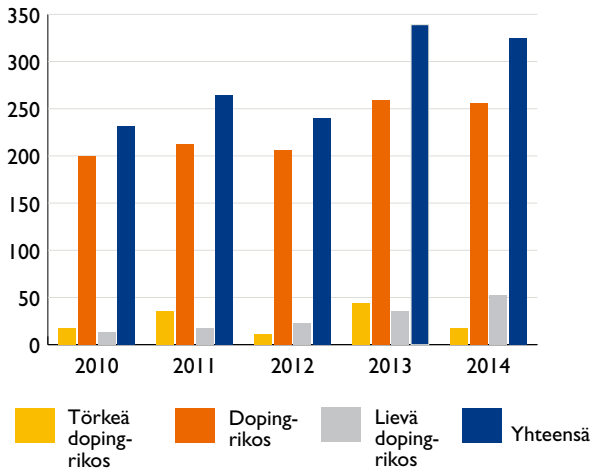

Materiaalia dopingtabletteihin

Elokuussa 2014 Helsingin postitulli valvoi Hongkongista saapuvia postilähetyksiä ja läpivalaisun perusteella otettiin tarkempaan tarkastukseen vuonna 1970 syntyneelle suomalaismiehelle yksityisosoitteeseen osoitettu lähetys. Tarkastuksessa löytyi pehmoleluihin kätkettyinä kaksi Minigrip-pussia, joiden sisällä oli vaaleaa jauhetta.

Tullilaboratorion mukaan molemmissa pusseissa oli noin 50 grammaa anabolisiin steroideihin kuuluvia aineita: toisessa metandienononia ja toisessa stanotsololia. Teoriassa aineista olisi voinut valmistaa yhteensä lähes 20 000 viiden milligramman dopingtablettia.

Kuulusteluissa epäilty kertoi, että muun koulutuksen lisäksi hänellä oli myös kemianprosessihoitajan koulutus. Mies kertoi harrastavansa voimailulajeja ja myönsi käyttävänsä erilaisia dopingaineita.

Epäillyn asuntoon tehdyn kotietsinnän yhteydessä löytyi 211 tablettia tai ampullia erilaisia dopingvalmisteita sekä 72 tablettia huumelääkkeitä. Lisäksi takavarikoitiin ”jammeri” eri häirintälaite, jonka epäilty sanoi hankkineensa netin kautta häiritäkseen lastensa internetselailua. Kotietsinnällä todettiin myös, että tarratulostimella oli tehty Oxanabol- ja D-bol-nimisiä etikettejä, jotka viittaavat selkeästi anabolisiin steroideihin.

Tapaus sai mielenkiintoisen käänteen, kun epäillyn kolmisen vuotta vanhempi veli otti yhteyttä tutkijaan ja halusi selvittää asiaa. Veli kertoi tilanneensa dopingvalmisteet internetistä ja maksaneensa ne epäillyn pankkitunnuksilla. Hän kertoi myös huumelääkkeiden kuuluvan hänelle.

Tapaus on lähetetty syyttäjälle syyteharkintaan.

Ampuma-aserikokset ja vaaralliset esineet

Ampuma-aserikoksia todettiin yhteensä 61, joista lieviä oli 17. Rikosnimikkeellä ampuma-aserikos tutkittiin 40 tapausta ja neljä törkeänä ampuma-aserikoksena. Ampuma-aserikoksien määrä ei ole juurikaan noussut.

Tuliaseita takavarikoitiin 53 (2013: 77) ja kaasuaseita 256 (2013: 151). Käytännössä kaasuaseita tuodaan maahan matkustajan mukana autossa tai postitse. Tuliaseita löydetään usein kotietsinnällä.

Deaktivoituja aseita tuodaan Suomeen muun muassa asekeräilijöille. Toisinaan ampuma-aseita ei ole deaktivoitu riittävästi Suomen lainsäädännön mukaan, ja silloin ne luokitellaan edelleen ampuma-aseiksi. Aseet on deaktivoitava uudelleen, jotta ne voidaan luovuttaa maahantuojalle.

Rikosnimikkeellä ”vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkominen” löytyy vuodelta 2014 yhteensä 100 tapausta. Niissä yksityisiltä matkustajilta tai postin kautta yksityiselle henkilöille saapuneista lähetyksistä on otettu Tullin haltuun yhteensä 179 vaarallista esinettä. Esineistä sähkölamauttimia oli 67, tarkkuuslinkoja kaksi, jousipatukoita 17, kääntöveitsiä tai stilettejä 31, heittotähtiä kymmenen ja nyrkkirautoja 52.

Vuotta aiemmin, vuonna 2013, Tulli otti haltuun yhteensä 101 vaarallista esinettä 63 eri tapauksessa.

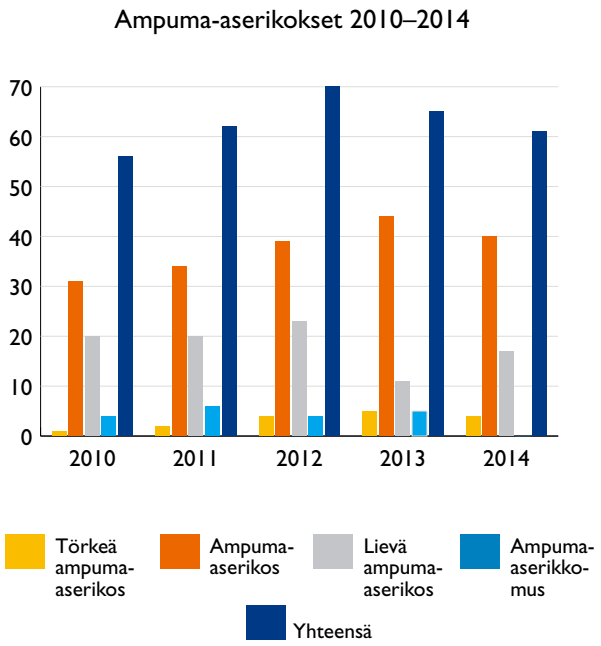

Ympäristörikokset sekä CITES-tapaukset

Vuoden 2014 aikana Tullissa tutkittiin 11 CITES-sopimuksen vastaista tuontitapausta. Tapauksista kahdeksan rikosnimike oli luonnonsuojelurikkomus, kahden luonnonsuojelurikos.

Yhdessä tapauksista suomalainen yksityishenkilö toi maahan saapuessaan 12 kivikorallia. Kivikorallit matkustaja oli kerännyt Thaimaan matkallaan ranta-alueilta Phuketista. Kivikoralli on CITES-laji ja kuuluu neuvoston asetuksen lajiliitteeseen B. Henkilö luovutti takavarikoidut korallit valtiolle.

Toisessa tapauksessa henkilö oli lähettänyt itselleen Cookin saarilta kivikoralleja ja hakenut CITES-vientiluvan vientimaasta, mutta ei ollut ymmärtänyt hakea samalla CITES-tuontilupaa Suomesta, jotta olisi saanut luvallisesti tuoda kivikorallit Suomeen. Henkilö sai asiasta huomautuksen ja hän antoi Tullille luvan hävittää korallit.

Eniten luonnonsuojelurikoksia ja -rikkomuksia tulee ilmi matkustajatuonnin ja nettitilausten yhteydessä.

Tullin tietoon tulleet luonnonsuojelurikokset ja -rikkomukset 2010–2014

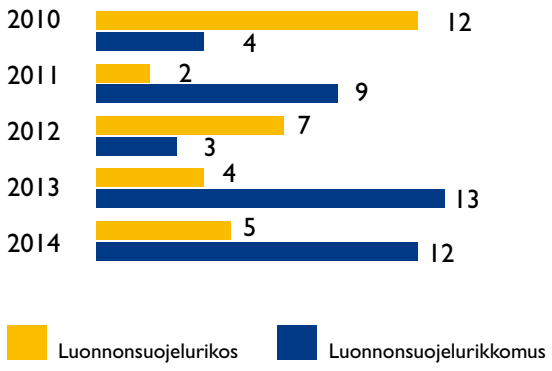

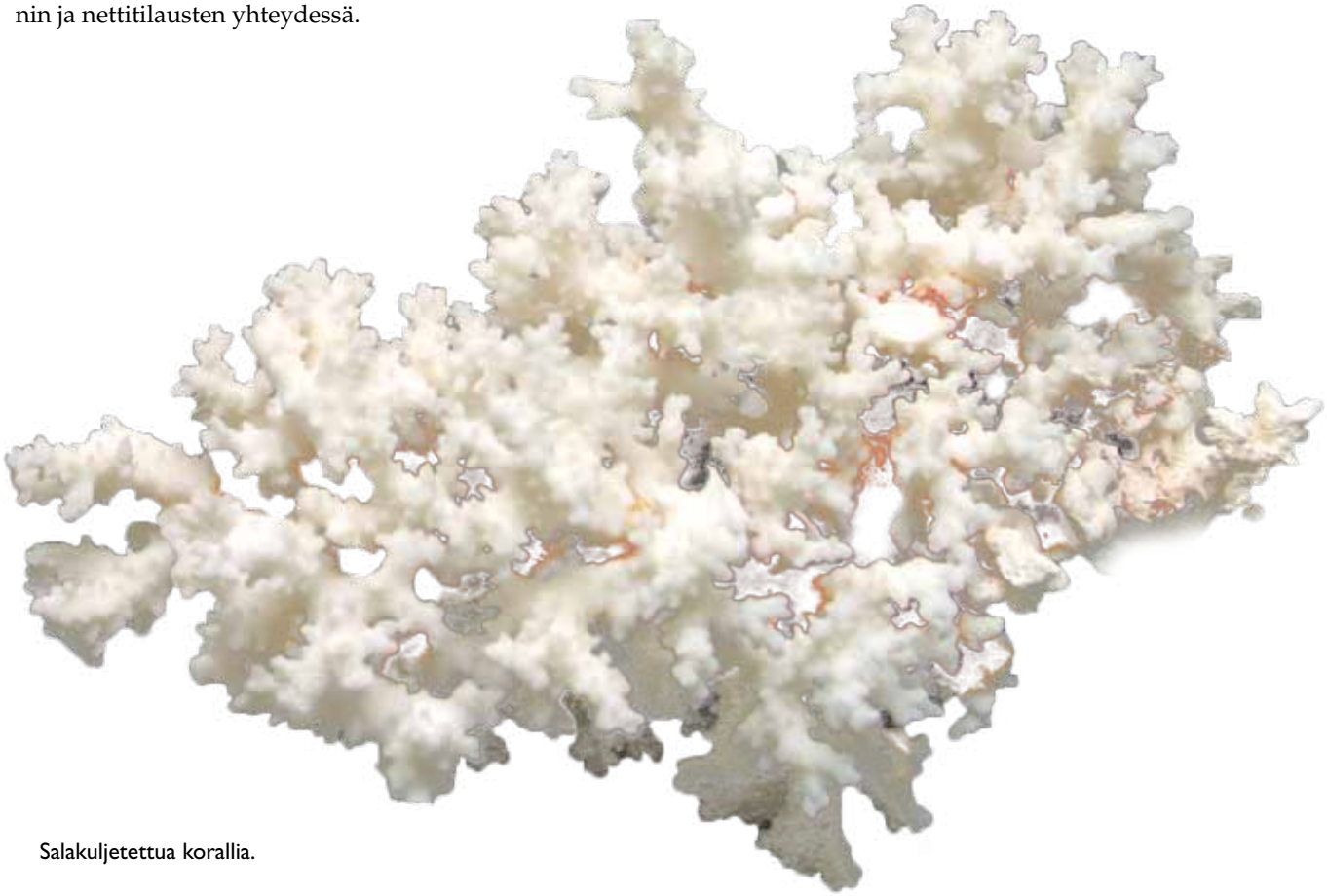

Salakuljetettua korallia.

Kansainvälisesti merkittävä luonnonsuojelurikos

Tullin vakavan rikollisuuden torjuntalinjan Vaasan ryhmä aloitti esitutkinnan marraskuussa 2011, jolloin Pohjanmaalla asuvan yksityishenkilön hallusta takavarikoitiin noin 10 000 linnunmunaa sekä lähes 300 kuollutta lintua. Osa linnuista oli täytettyjä, osa pakastettuja. Takavarikko on yksi Pohjoismaiden suurimmista ja huomattava myös koko Euroopassa.

Linnunmunista osa on kerätty Suomesta, osa Ruotsista, Norjasta sekä Islannista. Lisäksi yksittäisiä, pienempiä eriä oli tullut muualta eri puolilta maailmaa. Suurin osa linnunmunista oli rauhoitettujen lajien munia, joille ympäristöministeriö on vahvistanut lajikohtaiset korvausarvot. Lajikohtaiset korvausarvot vaihtelivat 17 eurosta yli 7 000 euroon pesältä tai yksilöltä. Yhteensä luonnonsuojelulle aiheutettu vahinko oli korvausarvojen perusteella useita satoja tuhansia euroja. Kerättyjen lajien joukossa oli runsaasti uhanalaisia lajeja, muun muassa petolintuja. Kuolleista linnuista osa on esitutkinnan mukaan peräisin Suomesta ja osa Ruotsista. Elintarviketurvallisuusviraston antaman lausunnon mukaan useat yksilöt oli ammuttu. Kuolleita lintuja oli kerätty täyttötarkoitukseen.

Tutkinnan aikana saatujen selvitysten mukaan kyseinen toiminta oli ollut kansainvälistä ja jatkunut useita vuosia. Toiminnalla on rikottu uhanalaisten eläinten kansainvälistä kauppaa rajoittavaa CITES -lainsäädäntöä sekä kansallista luonnonsuojelulainsäädäntöä.

Esitutkintaa tehtiin yhdessä Ruotsin poliisiviranomaisten kanssa, jotka tutkivat tapaukseen liittyvien kanssaepäiltyjen toimia Ruotsissa. Lisäksi Norjan poliisi oli aktiivisesti mukana esitutkinnassa Norjassa tapahtuneiden munien keräämisten osalta. Iso-Britanniasta saatu asiantuntija-apu oli merkittävä, koska siellä on pitkä historia laittomasta munien keräämisestä ja niihin liittyvistä rikostutkinnoista. Keskeiset yhteistyökumppanit Isosta-Britanniasta olivat RSPB (The Royal Society for the Protection of Birds sekä NWCU (National Wildlife Crime Unit).

Rikosnimikkeinä esitutkinnassa oli luonnonsuojelurikos, metsästysrikos ja veropetos. Epäilty päätekijä oli pidätettynä Suomessa. Oikeus määräsi epäillyn omaisuutta vakuustakavarikkoon ja hukkaamiskieltoon.

Pitkän ja vaativan esitutkintaprosessin jälkeen Vaasan käräjäoikeus tuomitsi 19.2.2015 päätekijälle vuoden ehdollista vankeutta sekä maksettavaksi 250 000 euroa vahingonkorvauksia. Lisäksi menetetyiksi tuomittiin sekä täytetyt että pakastetut linnut ja noin 5 000 linnunmunaa. Sekä syyttäjä että puolustus ovat valittaneet hovioikeuteen. Oikeusprosessit ovat myös muiden tekijöiden osalta osittain kesken.

Yhteensä luonnonsuojelulle aiheutettu vahinko oli korvausarvojen perusteella useita satoja tuhansia euroja.

Liikennerikokset

Tulli valvoo saapuvaa ja lähtevää liikennettä tieliikennelainsäädännön mukaisesti. Tullissa liikennerikoksia todettiin vuoden 2014 aikana yhteensä 934. Rikostapauksessa voi olla yksi tai useampi liikennerikkomus tai -rikos. Liikennerikoksia kirjattiin seuraavasti: liikenneturvallisuuden vaarantaminen, 388 tapausta ja liikennerikkomukset, 546 tapausta. Liikennerikoksia ja -rikkomuksia ovat muun muassa epäkuntoiset ajoneuvot ja kuorman sitomatta jättäminen joko kokonaan tai osittain sekä ajoneuvoyhdistelmän suurimman sallitun pituuden, leveyden, korkeuden tai kokonaismassan ylittäminen.

Vaarallisten aineiden kuljetusrikoksia todettiin yhteensä 56 (2013: 82), näistä 52 oli vaarallisten aineiden kuljetusrikkomuksia (2013: 78). Vaarallisten aineiden kuljetusrikkomusten määrä on laskenut.

Paljastinlaiterikkomuksia todettiin vuonna 2014 yhteensä 808 (2013: 891; 2012: 1 012). Tutkanpaljastimet ovat löytyneet pääsääntöisesti venäjän kansalaisten ajoneuvoista.

Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomisia), joissa havaittiin ajopiirturin käytöstä annettujen säännösten noudattamatta jättäminen kuljettajana, todettiin vuonna 2014 yhteensä 105 (2013: 145; 2012:154).

Tullin vesiliikennevalvonnassa vesiliikennerikkomuksia todettiin vuoden 2014 aikana yhteensä 61 (2013: 37; 2012: 32). Kyseiset tapaukset ovat pääsääntöisesti olleet säädettyjä varusteita vailla olevan vesikulkuneuvon kuljettamisia tai ylinopeuksia, joista on annettu rikesakko tai rangaistusvaatimus.

Liikennerikokset ja -rikkomukset 2010–2014

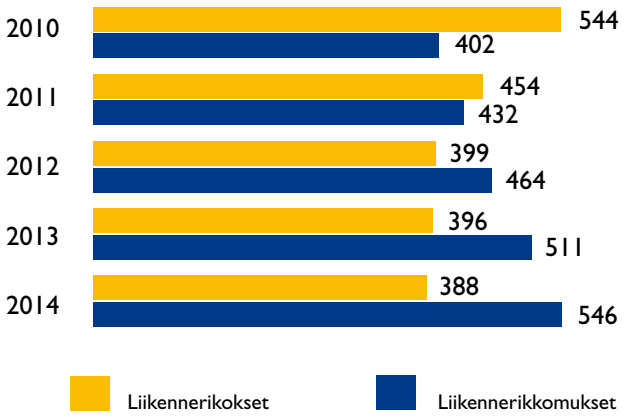

Tullirikostorjunnan oikeus- ja virka-avut

Tullin valvontaosaston oikeus- ja virka-apuryhmä vastaa keskitetysti Tullin rikostorjuntaan liittyvästä virka- ja oikeusaputoiminnasta sekä tullirikostorjunnan yhdysmiestoiminnasta ulkomailla. Tullin ulkomaille lähettämiin oikeusapupyyntöihin tehdään laadullinen ja juridinen varmistus. Kunkin jutun tutkinnanjohtaja vastaa pyydettyjen toimenpiteiden laillisuudesta. Oikeus- ja virka-aputoimintaa tukevat merkittävästi omat Europol- ja PTN-yhdysmiehemme sekä muiden Pohjoismaiden PTN-yhdysmiehet. Suomen tullin lähettämiä yhdysmiehiä oli vuonna 2014 sijoitettuina Haagissa, Tallinnassa ja Pietarissa.

Oikeusavuissa pyydettyjä toimenpiteitä ovat erilaiset kyselyt liittyen henkilöihin, yhtiöihin ja ajoneuvoihin sekä asiakirjapyynnöt, henkilöiden kuulustelut sekä lisäksi tarvittaessa myös pakkokeinot. Tiedonvaihto ja toiminta perustuvat kansainvälisiin sopimuksiin, joista keskeisimmät ovat Napoli II -sopimus, MLA 2000 -sopimus sekä kahdenväliset tulliyhteistyö- ja rikostorjuntasopimukset.

Vuonna 2014 ryhmässä käsiteltiin oikeusapuna yhteensä 121 asiaa, joista 90 oli lähteviä pyyntöjä. Suomesta lähtevistä oikeusapupyynnöistä suurin osa suuntautui Viroon, Ruotsiin ja Saksaan. Virka-apuna käsiteltiin yhteensä 557 tapausta.

Kansainväliset operaatiot

Vuoden 2014 aikana toteutettiin jälleen suuri määrä lähes 30 kansallista ja kansainvälistä eri valvontaoperaatiota. Suurin osa näistä kohdistui joko savukkeiden, huumausaineiden väärennettyjen tavaroiden, elintarvikkeiden sekä jätteiden salakuljetuksen paljastamiseen. Lisäksi vuonna 2014 toteutettiin Euroopanlaajuinen käteisen rahan laittomiin kuljetuksiin kohdistunut operaatio Athena IV.

Athena IV oli menestyksekäs operaatio, jonka tarkoituksena oli paljastaa sekä maahan saapuvia, että maasta lähteviä laittomaan rikolliseen alkuperään liittyviä rahakuljetuksia sekä käynnistää rikostutkinta mahdollisissa rahanpesuepäilyissä.

Operaatioon osallistui 27 jäsenmaata sekä OLAF ja Europol. Operaatio toteutettiin Helsinki-Vantaan lentokentällä sekä eri toimipaikoissa itärajalla. Poliisin neljä rahakoiraa koiranohjaajineen osallistuivat operaatioon. Koirista kaksi sijoittui Helsinki-Vantaan lentokentälle ja kaksi itärajalle. Operaation aikana välitettiin yhteensä 349 ilmoitusta, ja Suomesta yhteensä 16 ilmoitusta sekä kaksi takavarikkoilmoitusta.

Kaikista ilmoituksista 81 oli sellaisia tapauksia, joissa henkilöllä oli mukanaan rahaa enemmän kuin 100 000 euroa. Näissä tapauksissa varojen yhteismäärä oli 24 704 267 euroa. Ilmoittamisrikkomustapauksissa, joista kirjattiin sakkoja, varojen määrä oli 4 024 749 euroa. Takavarikkotapauksissa varojen yhteismäärä oli 2 457 956 euroa. Suuri osa Suomen tapauksista paljastui rahakoirien avulla.

Rahakoirat osoittautuivat edelleen hyödylliseksi käteisrahavalvonnassa. Koirat paljastivat myös

useita muita tapauksia. Operaation erityisenä kohteena oli myös paljastaa alle 10 000 euron rahavaroja. Myös näitä tapauksia pystyttiin paljastamaan erityisesti juuri rahakoirien avulla. Operaation onnistumisen kannalta oli erittäin hyvä, että rahakoirat osallistuivat operaatioon. Myös Keskusrikospoliisin rahanpesuselvittelykeskuksen kanssa tehtävä yhteistyö on erittäin hyödyllistä.

Läpivalaisu

Läpivalaisutoiminta on osa tullivalvontaa. Sen tarkoituksena on helpottaa tullitarkastuksia ja nopeuttaa tavarantarkastusta. Läpivalaisulaitteiden tekniset ominaisuudet voidaan parhaiten hyödyntää varsinkin silloin, kun tarkastettavaa kohdetta on vaikea avata, kollit ovat suuria tai pakkaustapa on erikoisen hankala. Läpivalaisutoimintaa on myös pyritty kehittämään siten, että siitä ovat voineet hyötyä laajalti niin Tulli kuin Tullin yhteistyökumppanitkin sekä kansainvälinen viranomaisyhteistyö.

Suuryksiköiden läpivalaisutekniikkaan on Tullissa panostettu jo 2000-luvun alusta lähtien. Tullivalvonnan strategisiin linjauksiin on kuulunut ja kuuluu tehokas tullivalvonta uutta teknologiaa hyödyntäen. Vuonna 2000 avattu Vaalimaan tullin läpivalaisulaitos oli jo silloin kaksisuuntakuvauksen johdosta edistyksellinen hankinta. Läpivalaisulaitokselle tehdyt tekniset päivitykset ja uudet kuvantulkintatyökalut varmistavat tasokkaiden läpivalaisukuvien tuottamisen vuosiksi eteenpäin. Kuvien laatua ja terävyyttä on vielä mahdollista parantaa uudella tunnistintekniikalla.

Nuijamaalle ja Vuosaareen hankittiin 2004–2005 liikkuvat läpivalaisuyksiköt. Liikkuvien läpivalaisuyksiköiden jälkeen on hankittu Helsingin tulliin Vuosaaren satamaan lisäksi puolikiinteä läpivalaisulaite 2007 ja junaröntgen 2009. Uusin läpivalaisuyksikkö on Nuijamaan liikkuva läpivalaisuauto, joka on otettu käyttöön kesällä 2014. Suomen tullissa pyritään näin aktiivisesti luomaan olosuhteet, joissa läpivalaisutekniikkaa pystytään hyödyntämään täysimääräisesti tullivalvonnan tukena.

Vuosina 2013 ja 2014 on Helsingin tullin läpivalaisuryhmä ollut osallisena yli neljänkymmenen salakuljetustapauksen paljastamisessa, joista kolmekymmentä on ollut törkeitä rikoksia. Näistä 14 on profiloitu omatoimisesti ja loput 16 on ohjattu läpivalaisuun yhteistyötahojen toimesta.

Vuosaaren läpivalaisuryhmä ja yhteistyötahot ovat aktiivisella otteellaan keränneet vuosina 2013–2014 takavarikoituna salakuljetustavarana tilastoarvoltaan yhteensä 14 200 448 euron tuloksen.